

Výroční zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí v kraji za rok 2023

Kraj: Ústecký

Zpracovala: Mgr. Eva Kalinová, protidrogová koordinátorka

Projednáno a schváleno: Ing. Petra Lafková, MPA

Odkaz na webové stránky kraje věnované politice v oblasti závislostí:

[Protidrogová politika: Ústecký kraj \(kr-ustecky.cz\)](https://www.kr-ustecky.cz/protidrogova-politika)

Výroční zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí v kraji je určena pro odbornou i laickou veřejnost. Je zdrojem základních informací o koordinaci a institucionálním zajištění politiky v oblasti závislostí v kraji, koncepčních opatřeních, spolupráci s obcemi, finančním zajištění a finančních deficitech politiky v oblasti závislostí, charakteristice scény v oblasti závislostního chování, síti adiktologických služeb a aktivitách politiky v oblasti závislostí realizovaných kraji (např. vzdělávání, analýzy, rozvojové projekty apod.).

Výroční zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí v kraji je jedním ze zdrojů při vytváření zpráv o situaci v oblasti závislostí v ČR a dalších publikací zpracovávaných Národním monitorovacím střediskem pro drogy a závislosti a sekretariátem Rady vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí. Zároveň je důležitým informačním materiálem pro politiky na místní, krajské i centrální úrovni.

Souhrn

Problematika závislostí je nadále významně rozšířena v celém Ústeckém kraji. Drogová scéna je stabilní a uživatelé jsou převážně konzervativní. Nabídka drog je stále vysoká a jejich dostupnost velmi snadná, a to i pro mladistvé uživatele. Mezi uživateli nadále převládá jako primární droga pervitin a intravenózní způsob aplikace. Dalšími nejvíce užívanými látkami jsou THC, nelegální buprenorfin, léčiva, alkohol a kombinace, ojediněle se v kraji objevuje zneužívání fentanylu. Specifickou zůstává lokalita Dubí na Teplicku, kde je 98% uživatelů opiátů, především heroinu. Mladí lidé užívají převážně marihuanu, taneční drogy a pervitin, který užívají nejvíce šňupáním nebo kouřením.

Adiktologické sociální služby potvrzují nadále zvýšený počet klientů s primární drogou alkoholu. Nárůst za poslední 2 roky činí cca 40 %. V roce 2023 vyhledalo pomoc sociálních služeb 647 uživatelů alkoholu (2022 – 524). Nadále se zvyšuje počet uživatelů s duálními diagnózami. Naopak ubývá klientů, kteří řeší hazardní hraní, podpořeno v adiktologických ambulancích sociálních služeb bylo pouze 113 osob. Na vzestupu jsou nelátkové závislosti spojené s technologiemi, což je problém především dětí a mládeže.

Napříč krajem bylo opětovně sledováno užívání dosud legálních návykových látek jako jsou kratom, HHC nebo CBD. Tyto látky byly během roku 2023 volně dostupné např. v automatech. Jsou rizikem především pro děti a mládež. Ve školní populaci je dále rozšířené užívání elektronických cigaret, nikotinových sáčků a energetických drinků.

Sít adiktologických služeb v Ústeckém kraji je stabilní, zahrnuje celé spektrum pomoci od nízkoprahových služeb až po služby léčby a resocializace. V rámci sociálních služeb poskytuje 6 organizací celkem 30 sociálních služeb pro osoby závislé, dále jsou dostupné zdravotnické služby jako AT ambulance, služby psychiatrických nemocnic nebo substituční léčba. Poskytovatelé adiktologických služeb realizují komplexní programy všeobecné a selektivní primární prevence.

Služby kontaktních center a terénních programů (tzv. služby minimalizace rizik) v Ústeckém kraji vykazují v roce 2023 celkem 5010 klientů, z toho se jedná o 4 470 uživatelů návykových látek (2022 – 4 525 osob) a 540 osob blízkých (2022 – 811 osob). Proti roku 2022 došlo k rapidnímu poklesu v rámci osob blízkých přibližně o 300 osob.

K mírnému nárůstu došlo u dat vykazovaných v rámci výměnného programu nízkoprahových služeb. V roce 2023 bylo vydáno celkem 1 439 985 injekčních setů (cca o 9,5 tis. více, než 2022), přijato bylo 1 422 271 použitých injekčních setů k bezpečné likvidaci (cca o 10 tis. více). V rámci tohoto indikátoru se umísťuje Ústecký kraj dlouhodobě na druhém místě v rámci ČR. Díky výměnnému programu se daří dlouhodobě držet relativně nízkou hladinu infekčních chorob mezi uživateli a zároveň vést uživatele k zodpovědnosti za bezpečnou likvidaci použitého náčiní, což v důsledku chrání obyvatelé kraje před šířením infekčních onemocnění.

Z hlediska vyšší ochrany veřejného zdraví a podpory principu HR (minimalizace rizik) umístil spolek Most k naději, po konzultaci s příslušnými obcemi, v kraji 5 tzv. Fixpointů. Jedná se o sběrné kontejnery na použité injekční náčiní, které jsou využitelné nejen pro uživatele návykových látek, ale také pro bezpečnou likvidaci injekčních stříkaček široké veřejnosti (př. nemocné osoby). Kontejnery jsou osazené v Bílině, v Mostě a v Litvínově.

Všechny služby minimalizace rizik nabízí v rámci své činnosti tzv. HR materiál pro alternativní aplikaci látek vedoucí k bezpečnějšímu užívání a k snížení zdravotních rizik spojených s užíváním především pro samotné klienty, ale v důsledku také ve smyslu prevence šíření infekčních chorob na veřejnosti. Jedná se např. o želatinové kapsle nahrazující injekční užívání drog, alobal na kouření či zahřívání drog nebo filtry zn. Rolls pro uživatele marihuany, dále šňupátka, prezervativy, někdy dýmky aj. Služby nevidují materiál jednotným způsobem a nevydávají všechny dostupné pomůcky, záleží na finanční situaci služby, proto nelze jednoznačně vyčíslit spotřebu. Z dostupných dat vyplývá, že služby vydaly např. celkem 12,5 tis. želatinových kapslí, 6 tis. ks alobalu nebo 1 tis. THC filtrů.

V roce 2023 bylo v rámci činnosti služeb i obcí nalezeno v terénu cca 19 tisíc použitých injekčních stříkaček, jedná se výrazný nárůst o 9 tisíc kusů více, než v roce předchozím. Vyšší počty nálezů v terénu jsou trendem posledních let.

Dle dostupných dat navštívilo celkem 3 231 osob zařízení ambulantní a pobytové léčby v Ústeckém kraji. Ambulance využilo v roce 2023 celkem 2536 závislých osob (1031 v rámci sociálních služeb + 1505 v rámci AT ambulancí). Dále celkem 301 osob podstoupilo substituční léčbu v Masarykově nemocnici. Pobytové léčby v rámci kraje se účastnilo v roce 2023 celkem 695 osob (terapeutická komunita 36 + psychiatrické nemocnice 659).

Obsah

SOUHRN.....	2
OBSAH	3
1 SITUACE V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ V KRAJÍCH	4
1.1 ZÁVISLOSTNÍ CHOVÁNÍ V OBEČNÉ A ŠKOLNÍ POPULACI	4
1.2 UŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK V PROSTŘEDÍ ZÁBAVY A NOČNÍHO ŽIVOTA	5
1.3 RIZIKOVÉ FORMY ZÁVISLOSTNÍHO CHOVÁNÍ.....	5
1.4 ZÁVISLOSTNÍ CHOVÁNÍ VE SPECIFICKÝCH SKUPINÁCH A V SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALITÁCH	7
1.5 SOMATICKÁ A PSYCHIATRICKÁ KOMORBIDITA V SOUVISLOSTI SE ZÁVISLOSTNÍM CHOVÁNÍM, VČETNĚ INFEKČNÍCH A DALŠÍCH ONEMOCNĚNÍ	8
1.6 PŘEDÁVKOVÁNÍ NÁVYKOVÝMI LÁTKAMI.....	10
1.7 SOCIÁLNÍ SITUACE V SOUVISLOSTI SE ZÁVISLOSTNÍM CHOVÁNÍM	11
1.8 NOVÉ PSYCHOAKTIVNÍ LÁTKY	12
1.9 DROGOVÁ KRIMINALITA A KRIMINALITA SPOJENÁ S DALŠÍM ZÁVISLOSTNÍM CHOVÁNÍM	12
1.10 NOVÉ TRENDY A FENOMÉNY	15
2 KOORDINAČNÍ MECHANISMY POLITIKY V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ NA KRAJSKÉ A MÍSTNÍ ÚROVNI	16
2.1 KRAJSKÉ ZAJIŠTĚNÍ KOORDINACE POLITIKY V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ	16
2.2 MÍSTNÍ ZAJIŠTĚNÍ KOORDINACE POLITIKY V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ.....	18
2.3 STRATEGICKÉ DOKUMENTY PRO POLITIKU V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ KRAJE	23
2.4 ANALÝZY A STUDIE V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ V R. 2023.....	26
2.5 DALŠÍ VÝZNAMNÉ AKTIVITY POLITIKY V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ V R. 2023 NA KRAJSKÉ I MÍSTNÍ ÚROVNI	27
3. FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ POLITIKY V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ NA KRAJSKÉ A MÍSTNÍ ÚROVNI.....	29
3.1 ZPŮSOB FINANCOVÁNÍ SLUŽEB KRAJEM	29
3.2 ZPŮSOB ZAJIŠTĚNÍ FINANCOVÁNÍ ADIKTOLOGICKÝCH SLUŽEB ZE STRANY OBCÍ	30
3.3 ROZPOČTOVÉ VÝDAJE NA POLITIKU V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ V KRAJI	30
3.4 DALŠÍ DŮLEŽITÉ INFORMACE / ZMĚNY VE FINANCOVÁNÍ PROBĚHLÉ V R. 2023	37
4 ADIKTOLOGICKÉ SLUŽBY.....	37
4.1 SÍŤ ADIKTOLOGICKÝCH SLUŽEB V KRAJI.....	37
4.2 ADIKTOLOGICKÉ PREVENTIVNÍ SLUŽBY	38
4.3 ADIKTOLOGICKÉ SLUŽBY MINIMALIZACE RIZIK	40
4.4 ADIKTOLOGICKÉ SLUŽBY AMBULANTNÍ LÉČBY A PORADENSTVÍ	43
4.5 ADIKTOLOGICKÉ SLUŽBY REZIDENČNÍ LÉČBY	47
4.6 ADIKTOLOGICKÉ SLUŽBY NÁSLEDNÉ PÉČE	49
4.7 SPECIALIZOVANÉ PROGRAMY	50

1 Situace v oblasti závislostí v krajích

1.1 Závislostní chování v obecné a školní populaci

Chování uživatelů je převážně konzervativní. Mezi uživateli nadále převládá ve všech regionech kraje primární droga pervitin a intravenózní způsob aplikace, přestože řada uživatelů využívá alternativních způsobů aplikace. Dalšími nejvíce užívanými látkami jsou THC, nelegální buprenorfin, léčiva, alkohol a kombinace. V kraji objevuje zneužívání fentanylu, kokainu, těkavých látek, jsou to ale ojedinělé případy. Specifickou zůstává lokalita Dubí na Teplicku, kde je 98 % uživatelů opiátů, především heroinu. Mladí lidé užívají převážně marihuanu, taneční drogy a pervitin, který užívají nejvíce šňupáním nebo kouřením. Podrobně z lokalit je uvedeno v následujících kapitolách.

V oblasti školní populace dětí a mládeže, ze zkušeností pracovníků služeb, sociálních odborů i školských metodiků prevence zaznávají z lokalit stále informace o experimentování dětí a mladých lidí s návykovými látkami. **V roce 2023 se nejčastěji se jednalo o vapování, u elektronických jednorázových cigaret se často jednalo o cigarety bez nikotinu s ovocnou příchutí, které některým žákům pořizovali dokonce sami rodiče. Dále užívání nikotinových sáčků a žvýkacího tabáku, látky HHC (forma želatinových medvídků) a kratom. Dospívající užívali hojně energetické nápoje, často zn. Prime, který má nejnebezpečnější potenciál. Zaznamenáváno je nadměrné užívání mobilních telefonů a počítačů, kdy děti tráví čas na sociálních sítích nebo hrají hry. Stejně jako v předchozím roce se objevuje experimentování či užívání marihuany a alkoholu, mladí lidé užívají častěji léčiva (proti úzkosti, na spaní, antidepresiva, analgetika), objevuje se užívání sirupů na kašel v kombinaci s léky nebo energetickými drinky.**

Dětská psychiatrická léčebna Louny evidovala v roce 2023 vysokou prevalenci v užívání či experimentování s HHC, které bylo snadno dostupné a atraktivní způsobem užívání, což bylo nejčastěji vapování. Více byl také zaznamenán abusus psychofarmak, přechod od klasického kouření k užívání nových tabákových výrobků, nejčastěji nikotinových sáčků či jednorázových elektronických cigaret a dále vysoká prevalence sebepoškozování.

U klientů dětské adiktologické ambulance bylo zároveň se závislostním chováním evidováno sebepoškozování, deprese, úzkosti, psychotické projevy nebo poruchy příjmu potravy.

V sociálně vyloučených lokalitách (SVL) kraje je experimentování dětí a mládeže s návykovými látkami či jejich pravidelné užívání velkým problémem, neboť se jedná o častý vzorec v rodinách. Např. pracovníci Mostu k naději uvádí, že v SVL se setkávají s kouřením u dětí kolem 10 roku, přibližně ve 13 letech přicházejí první zkušenosti s užíváním marihuany. Marihuana je často užívána v celých rodinách a mezi místními obyvateli je vnímána spíše jako „lepší cigareta“, než jako droga. Tento postřeh se potvrzuje při práci s dětmi ve školách. Pracovníci Poradny pro závislosti Varnsdorf hovoří o zkušenostech s návykovými látkami u stále mladších dětí, v lokalitě se již děti od 12 let potýkají s užíváním marihuany a cca za rok přecházejí na užívání pervitinu. Dále experimentují s extází, LSD, houbičkami a psychoaktivními léky. Velmi častá je tolerance rodičů ke kouření a bohužel i k užívání marihuany, mnohdy z důvodů, že tito rodiče sami zneužívají návykové látky nebo jsou bývalými uživateli.

Ústecký kraj realizoval v roce 2023 výzkumnou studii zaměřenou na rizikové chování žáků a jejich duševní zdraví. Výstupy studie jsou zmíněné v kapitole 2. 4 Analýzy a studie v oblasti závislostí, odkaz na závěrečnou zprávu je zde: [File.ashx\(kr-ustecky.cz\)](File.ashx(kr-ustecky.cz))

Evidence škol SEPA: informace do jednotného on-line systému evidence preventivních aktivit SEPA vypovídající o aktivitách v oblasti primární prevence na školách a o rizikovém chování na školách, za školní rok 2022/2023, vyplnilo celkem 77 škol z 358 škol (21,5 %). Z toho 58 škol výkaz uzavřelo a 19 škol rozpracovalo, tj. z celkového počtu škol uzavřelo výkaz 16,2 % škol. Jedná se o vyšší počet, než v loňském roce, kdy odevzdalo vyplněný výkaz pouze 25 škol (6,9 %). Během roku 2023 pokračovala intenzivní motivace k vyplňování informací do systému a zároveň metodická podpora škol ze strany krajské školské koordinátorky prevence. Vyplnění výkazu SEPA bylo současně stanoveno jako bonusové hodnotící kritérium v rámci hodnocení projektů škol a školských zařízení žádajících o podporu v rámci dotačního programu Prevence rizikového chování v Ústeckém kraji na rok 2024. **Přestože se do vykazování zapojil vyšší počet škol, stále se jedná o nízký počet k tomu, aby měla získaná data kvalitní vypovídající hodnotu.**

1.2 Užívání návykových látek v prostředí zábavy a nočního života

Z terénu, a v souladu s národním i krajským strategickým dokumentem, je vnímána potřeba realizace intervencí v prostředí zábavy a nočního života. A dále pozdější provozní doba programů. Pro efektivnější práci s uživateli posunuli někteří poskytovatelé služeb provozní dobu terénních programů na pozdější hodiny. Konkrétně se jedná o Světlo Kadaň a terénní program Chomutovsko, který od roku 2023 poskytuje 2x týdně program v pozdějších hodinách od 14:30 – 19:30 hodin a každý sudý pátek tzv. noční terén v čase od 18:30 – 23:30 hodin. Dále terénní program Litoměřicko Oblastního spolku ČČK Litoměřice zavedl tzv. odpolední terén, kdy pravidelně pondělky v období duben a září bude služba poskytována do 18 hodin. Oba poskytovatelé úpravu provozní doby dle potřeb z terénu testovali předchozí rok/y a posun času poskytování se jim osvědčil.

Do prostředí zábavy (např. na hudební festivaly) se zatím nepodařilo programům proniknout. Přestože se pracovníci terénních programů snažili vyjednat s organizátory festivalových akcí možnou účast pracovníků z důvodu poskytování HR služeb a případných intervencí přímo v místě konání.

Terénní program Mostu k naději realizuje tzv. THC terén, kdy je v barech, klubech navazován kontakt především s mladistvými uživateli nebo experimentátory s konopnými drogami. Poznatky programu z roku 2023: „Při nočních terénech v prostředí noční zábavy se kromě tradičních drog, jako je tabák, alkohol a THC, ve vyšší míře užívá také MDMA, pervitin, LSD, ale také jejich deriváty a analogy, jako jsou 6-APB, 4-FMA, NEP, nebo 5-MeO-DMT, které si uživatelé pořízují na různých specializovaných webech, které nabízejí celou škálu designových drog (např. chemical-collective.com, realchems.cz). Nejvýraznější je ovšem zvýšená konzumace kokainu, jak mezi zkušenými uživateli, tak mezi lidmi, kteří drogy dříve nebrali. Užívání kokainu se v poslední době velmi často objevuje i mimo místa s hudební produkcí a to sice v hospodách a barech, kde se téměř vždy kombinuje s alkoholem a často také s marihuanou. Častěji se také objevuje jev, kdy někteří uživatelé berou kombinaci alkohol/kokain jako samozřejmost.“

Adiktologické organizace v Ústeckém kraji šíří osvětu a informace o preventivních službách v oblasti klubů a heren nebo se pohybují na místech, kde se shlukují mladiství. Pracovníci nabízejí materiál k alternativní aplikaci, tzv. HR materiál (např. želatinové kapsle jako alternativa injekčního užívání, kuřákům marihuany filtry Rolls, které snižuje zdravotní rizika kouření marihuany apod.). Nabídka HR materiálu slouží také jako pomůcka při navazování kontaktu.

1.3 Rizikové formy závislostního chování

Klienti služeb minimalizace rizik užívají návykové látky převážně rizikově, tj. dlouhodobě a nitrožilně (takto nejčastěji pervitin). Rizikově - nitrožilně je užíván nelegální buprenorfin (Subutex), často dochází k mnoha kombinacím, také s THC, alkoholem, legálními léky na předpis (např. Neurol, Rivotril, Vendal). Ojediněle, ale častěji, než v předchozím roce, se objevilo zneužití fentanylu. Občas se objevuje užívání těkavých látek (př. Postoloprty, Litvínov, Most). Žádné významné změny zaznamenané nebyly, užívané látky i způsoby aplikace jsou mezi klientelou sociálních služeb v zásadě stejné. Stejně jako v roce předchozím, i v roce 2023 zmiňovaly služby v řadě lokalit vyšší počet uživatelů s primární drogou alkohol.

Zkušenosti s užíváním klientely adiktologických programů z lokalit kraje:

Kadaňsko-Chomutovsko – převážně dlouhodobí uživatelé nealkoholových drog, kteří upřednostňují primárně pervitin a intravenózní aplikaci. Podstatně menší podíl pak tvoří uživatelé alkoholu, případně THC. S užíváním opiátů/suboxonu/subotexu, nebo těkavých látek se setkáváme spíše sporadicky. Již několik let platí, že uživatelé nejsou příliš striktní v otázce preference návykových látek, což je i důsledek drogového trhu. Uživatelé konzumují návykovou látku, která je pro ně v daný okamžik nejjednodušeji dostupná, případně se uchylují ke kombinování více návykových látek (alkohol a THC, alkohol a psychofarmaka, pervitin a THC). Dalšími nejčastěji zneužívanými látkami jsou kanabinoidy a alkohol. Ve službách není zaznamenáváno užívání nových psychoaktivních látek.

Informace ze služeb spolku Most k naději:

V Litvínovském a Janovském terénu klienti užívají stále tradiční drogy, především pervitin (70 %), který je velmi špatné kvality. Zbytek užívá Subutex, který získává prostřednictvím programů. Nové drogy se zde vůbec nevyskytují, klienti je neznají, většinou o nich slyší skrze jiné osoby z jiných měst.

Žatecko, Lounsko – nitrožilní užívání pervitinu, nitrožilní užívání opiátů, zneužívání léků na předpis (Morfin, Vendal, Fentanyl).

Duchcov – objevuje se užívání kokainu v kombinaci s alkoholem a to v pravidelných víkendových intervalech, což znamená zvýšené riziko prohlubování závislosti a zvýšení tolerance na tyto látky. Vlivem toho také ke zvyšování dávek u kokainu a díky jeho potlačování sedativních účinků alkoholu také navyšování konzumace alkoholu. To vede nejen k výraznému riziku předávkování, ale také k náchylnosti k různým úrazům jiným nehodám.

Most – mezi klienty terénního programu je nejčastěji užíván pervitin, v 70 % nitrožilně. Druhou nejčastější formou aplikace pervitinu je jeho kouření. Jedná se často o Romy nebo starší uživatele z majority. Rizikovým je pak, mimo samotnou nitrožilní aplikaci (včetně aplikace do rizikových míst jako jsou třísla nebo krk), například častější sdílení injekčního materiálu, nekvalitní pervitin, opakované užívání injekčních stříkaček. Velká část těchto uživatelů žije v sociálně vyloučených lokalitách nebo lokalitách tomu podobných. Pokud mají možnost, užívají denně. Dalšími užívanými látkami je marihuana, méně Subutex, různá léčiva, ředidla. Téměř nevyskytuje užívání nových nebo netradičních drog. Registrován úbytek klientů užívajících heroin. V důsledku špatné dostupnosti heroinu na Mostecku, přechází část klientů na dostupnější a levnější variantu substitučních léčiv (Suboxone, Subutex). Někteří z klientů volí také jinou formu opiátů jako je Morphin nebo Vendal. Nejčastější kombinace jsou Pervitin/THC, Pervitin/léky, Suboxone, Subutex/Rivotril. Klienti mají v současné době tendence střídat periody užívání Pervitinu a alkoholu. O Fentanylu je s klienty hovořeno, zkušenosti s ním mají, jsou upozorňováni na jeho nebezpečnost.

Bílina – nitrožilně pervitin (občas Subutex a podobné substituční opiáty), u dvou klientů užívání fentanylu (výtažek z náplastí).

Poznatky služeb Oblastního spolku ČČK Litoměřice:

V kontaktním centru jako primární drogu uvádí pervitin 63 % klientů, což je o 4 % méně než předchozí rok. Druhou nejčastěji zneužívanou drogou je THC, jako primární drogu ji uvedlo 13 % klientů uživatelů. 12 % klientů udává jako svou primární drogu alkohol, často v kombinaci s medikamenty. Zneužívání opiátů zůstalo stejné, a to heroin 2 % klientů, 1 % buprenorfin. Z celkového počtu uživatelů je 21% klientů v dlouhodobé abstinenci. Nejmladšímu klientovi je 16let a nejstaršímu 68 let. Průměrný věk klientů uživatelů drog je 35,4. Mužů bylo 65% a žen 35%. Nejčastějším způsobem užívání drog je intravenózní aplikace, i. v. aplikaci nahlásilo 44%, což je o 10% méně než v uplynulém roce. Druhým nejčastějším způsobem zneužívání OPL bylo kouření 15% klientů, jedná se o 3% nárůst. Šňupání jako způsob aplikace uvedlo 8% uživatelů, podávání per. os. preferuje 7% klientů, tento stav se výrazně nezměnil. V Terénním programu je 81% uživatelů pervitinu, v 7 % s uživateli marihuany, medikamenty a alkohol 8 %, těkavé látky 1 % a Subutex 3 %.

Na Ústecku převažuje užívání pervitinu, poté buprenorfinu, dominantní je injekční užívání. Klientela služeb stárne, v rámci služeb kontaktního centra bylo 66 osob nad 50 let. Spolek DRUG-OUT Klub je zapojen do pilotního projektu Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti k zajištění dostupnosti Naloxonu, jakožto účinné intervence proti předávkování opioidy. Použit je přípravek Nyxoid, kterého vydala služba celkem 4 balení opioidovým klientům. Adiktologická ambulance zajišťuje substituční program buprenorfinem.

Na Děčínsku zůstává nejčastěji užívanou látkou pervitin užívaný intravenózně, obvykle v kombinaci s THC nebo s alkoholem. Klientela je konzervativní, heroin nebo kokain jsou okrajové jevy a klientů jsou jednotky. Častěji se objevuje zneužívání nebo nadužívání psychoaktivních léků jako jsou opioidy, anxiolytika, hypnotika, stimulancia nad nebo mimo rámec léčby nebo jiným způsobem (např. injekční aplikace tablet). Nejčastěji zneužívanými jsou benzodiazepiny (Neurol nebo Rivotril) zaznamenáno nebylo ani užívání těkavých látek. Poptávka po nových psychoaktivních látkách nebyla, kromě syntetického konopí.

Terénní program Postoloprty registrují zejména užívání pervitinu a marihuany, alkoholu a kombinaci látek, klientela je velmi konzervativní. Program odhaduje cca 100 uživatelů drog v lokalitě, v 60 % jde o muže. Procentuálně je to pervitin (30 %), kombinace drog (33 %), THC (20 %) a alkohol (17 %). Podle okresního státního zástupce si uživatelé pervitinu na Lounsku dojíždějí pro drogy hlavně na Chomutovsko a Mostecko. Na území Postoloprty jsou ale evidovány i případy, kdy si uživatelé sami pervitin vařili a zřejmě jej i prodávali. Drogová scéna je velmi uzavřená, proto program přistoupil k realizaci projektu, který edukuje pracovníky pro práci se skrytou populací.

Poznatky služeb WHITE LIGHT I. na Teplicku – spektrum užívaných návykových látek u klientů terénního programu WHITE LIGHT I se v roce 2023 nijak neproměnilo. Neužívanější drogou v samotných Teplicích je stále pervitin, v obci Dubí je neužívanější drogou heroin. U menší skupiny klientů je stále zaznamenáváno užívání heroinu v kombinaci

s pervitinem (tzv. Speed). Dále pak následují buprenorfin, alkohol a THC. I nadále v hojné míře pokračuje zneužívání medikamentů různých indikačních skupin (anxiolytika, hypnotika, benzodiazepiny, aj.). Počet klientů s primární závislostí na alkoholu stále mírně stoupá, což dokazuje i nárůst klientů v adiktologické ambulanci. Užívání tanečních drog, rozpouštědel, jiných opiátů či kokainu pozorujeme stále pouze okrajově. Téměř všichni klienti služeb jsou kuřáci. U většiny klientů kontaktního centra je stále pozorován vzorec denního nitrožilního užívání nebo v intervalu 2-4x týdně. Stále je zaznamenávána skupina klientů, kteří aplikují rizikově, převážně do žil na krku či do oblasti třísel. I v tomto je sledován zájem o distribuci HR materiálu určenému k alternativní aplikaci, převážně jde o alobal, v menší míře potom kapsle, ojediněle byl zaznamenán zájem o rektální užití. Výhradní užívání drog formou kapslí nebo užívání přes alobal bylo evidováno také ojediněle.

V rámci terénního programu Teplicko a lokalitě Dubí je stále primární drogou heroin (98 % uživatelů), převážná většina si aplikuje několikrát denně. Dále se zde nachází skupina užívající heroin v kombinaci s pervitinem, tzv. speed (cca 30 % uživatelů). Odhadem se v lokalitě nachází cca 160 uživatelů heroinu. Stále stoupá počet uživatelů aplikujících rizikově jehlami určenými pro aplikaci do třísel a krku (25mm), pozorován je velký nárůst jehel pro tuto aplikaci a to cca o 200 %. Velká změna nastala v poskytování HR materiálu, kdy téměř 90 % uživatelů heroinu požaduje alobal pro bezpečnější formu aplikace. Zájem o substituci buprenorfinem je mezi klienty minimální, neboť substituční léčba je dostupná až v Ústí nad Labem. Mírně se navýšila injekční aplikace buprenorfinu a počet uživatelů užívajících psychofarmaka. Velká část uživatelů pervitinu kouří denně THC. Specifickou skupinou jsou klienti kombinující více druhů návykových látek. Užívání alkoholu je stabilní, okrajově se vyskytuje užívání rozpouštědel.

Služby WHITE LIGHT I. ve Šluknovském výběžku nadále udávají jako nejčastěji zneužívané drogy marihuanu, poté pervitin, nejčastěji užíván nitrožilně. Jiné nelegální drogy zaznamenávány téměř nejsou. Zejména v romské populaci se však kromě pervitinu zneužívají i těkavé látky (ředidla,...). Služba předpokládá, že služby využívá asi třetina všech uživatelů pervitinu, uživatelé THC spíše výjimečně.

1.4 Závislostní chování ve specifických skupinách a v sociálně vyloučených lokalitách

Mezi specifické skupiny patří **skrytí uživatelé** návykových látek, kteří nejsou v kontaktu se službou především z důvodu potřeby zachovat anonymitu nebo kvůli nedůvěře k sociálním službám. Množství skrytých uživatelů služby se promítá do sekundární výměny injekčního materiálu.

Přiblížení se skryté populaci uživatelů usnadňují v lokalitách tzv. indigenní pracovníci, kteří jsou součástí subkultury uživatelů drog a snadněji kontaktují skrytou populaci uživatelů (např. na toxibotech). Pracovníci pomáhají šířit povědomí o poskytování služeb a jejich přínosech pro uživatele, což může vést k postupnému získávání důvěry ve službu. Snahou terénních pracovníků je referovat klienty do kontaktního centra, kde mohou využívat široké spektrum služeb a lze s nimi lépe individuálně pracovat.

Pro efektivnější práci se skrytou populací uživatelů se zapojil spolek DRUG-OUT Klub s terénním programem Postoloprty do roku 2023 do výzvy „Podpora sociálního začleňování ve vyloučených lokalitách“ s projektem „**Edukace indigenních terénních pracovníků na Postoloprtsku s následnou praxí**“: Projekt se zaměřuje na edukaci indigenních terénních pracovníků v subkultuře problémových uživatelů drog, smyslem je přispět k motivaci a udržení změny směřující ke zdravému chování v komunitě uživatelů drog. Podpořeno bude 50 osob uživatelů OPL a 7 indigenních pracovníků.

V rámci programů prevence závislostí nejsou běžně realizovány specifické programy pro jiná etnika. Služby jsou poskytovány osobám závislým nebo závislostí ohroženým bez ohledu na jejich původ. Mimořádná situace nastala v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině, kdy se služby připravily na případnou práci s uprchlíky tím, že se snažily šířit informace o svých službách nebo měly připravené letáky v ukrajinštině. Spolek DRUG-OUT Klub realizoval od března 2023 v rámci Ambulancí adiktologických služeb v Ústí nad Labem projekt na podporu ukrajinských uprchlíků financovaný z Aliance center duševního zdraví. Docházelo ke kontaktování osob na ubytovnách, za pomoci tlumočnice, a nabízení adiktologických a psychiatrických služeb, a dále účast na socioterapeutické skupině pro děti. Ke spolupráci byli osloveni organizací Poradna pro integraci, díky které se podařilo zapojit do projektu tlumočnicki z řad UA. V rámci projektu byly navštíveny základní a střední školy, které mají mezi svými žáky také uprchlíky.

Služby minimalizace rizik pracují často s romským etnikem. **Romové** tvoří v lokalitách na Ústecku, Mostecku, Šluknovsku nebo Teplicku až polovinu klientely těchto služeb. Romští uživatelé drog vykazují některé společné rysy jako nízký věk zkušeností s legálními drogami, nízký věk problémového užívání, nevědomost nebo špatná informovanost o nebezpečnosti drog, důsledcích užívání a o zásadách bezpečnějšího užívání (problém porozumění Harm-reduction), často dochází k rizikové aplikaci drogy (sdílení injekčního materiálu). S romským etnikem se služby v kraji setkávají často v sociálně vyloučených lokalitách. Romové si obvykle předávají dobrou zkušenost se službou mezi sebou a dají na doporučení od známých. Romové užívají nejčastěji pervitin, marihuanu, v menší míře těkavé látky.

Příklad SVL: V Mostě je sociálně vyloučená lokalita Chanov a mnoho dalších lokalit, které částečně splňují prvky sociálně vyloučené lokality. V těchto lokalitách žijí z velké části Romové. Pro tyto uživatele bývá specifické užívání pervitinu, často nitrožilně, užívání v celých rodinách, horší sociálně ekonomická situace, užívání v mladším věku a dostupnost drog. Není neobvyklé, že pervitin je jejich první užitou nelegální drogou. Nebývá mezi nimi časté užívání nových typů drog, nevyužívají nové způsoby distribuce drog. Pro navázání spolupráce a spolupráci s těmito uživateli je nejzásadnější důvěra v TP a služby. Proto je pro TP v Mostě nejlepší metodou, co nejčastější pohyb v dané lokalitě, stabilní tým a dobrá zkušenost klientů se službou. Další uživatelé se pak postupně „nabalují“ na již spolupracující klienty.

Zkušenosti s jinými etnickými menšinami ve službách jsou sporadické. Cizinci služeb obvykle nevyužívají, jedná se o uzavřené komunity. Např. Vietnamci užívají návykové látky velmi skrytě, služby nekontaktují, materiál k aplikaci si nakupují v lékárnách nebo užívají alkohol. Mladí Vietnamci užívají častěji marihuanu a hašiš kouření.

Terénní program Teplicko se stále potýká s relativně vysokým počtem **klientů, kteří žijí tzv. „na ulici“**, kterou vnímá také jako specifickou skupinu. Některým se jejich sociální situace zlepšila v podobě služeb nízkoprahového zařízení pro osoby bez přístřeší, kde je jim kromě hygieny, jídla a oblečení poskytováno poradenství ohledně jejich situace, asistenční služba v případě komunikace s úřady a sociálně právní poradenství. Problém jsou na Teplicku stále chybějící navazující služby jako jsou noclehárny, azylové domy, krizová centra a ubytovny, ale také lékařská péče (obvodní lékař, psychiatr, aj.).

1.5 Somatická a psychiatrická komorbidita v souvislosti se závislostním chováním, včetně infekčních a dalších onemocnění

Infekční choroby:

Dle oficiálních údajů Státního zdravotního ústavu nebyl v roce 2023 hlášen v Ústeckém kraji žádný případ HIV pozitivitu injekčních uživatelů. Celorepublikově přibýlo celkem 253 případů HIV pozitivitu cca o 45 méně, než v roce 2022. Rizikové chování typu injekční užívání drog tvořilo z celkového počtu pouze 12 případů, tj. 4,7 % (o 4 případy více, než v roce 2022). Všeobecně je v Ústeckém kraji je zaznamenáno 1,1 případů na 100 000 obyvatel, což je v mezikrajském srovnání třetí nejvyšší výskyt.

Dle údajů Krajské hygienické stanice Ústeckého kraje (dále jen KHS) v roce 2023 testovalo 11 pracovišť testy na infekční choroby s prevalencí cca 33 procent u hepatitidy typu C. Celkově bylo provedeno cca 2,7 tis. testů na infekční choroby, z toho u 1 756 mužů bylo 188 s pozitivním výsledkem (př. 83 VHC, 39 VHB, 27 VHA, 7 syfilis atd.) a 900 žen, z nichž 125 mělo pozitivní výsledek (54 VHC, 22 VHB, 19 VHA atd.)

V rámci poskytování všech služeb kontaktních center i terénních programů jsou klienti informováni o problematice infekčních onemocnění, jejich přenosu, příznaků, možnostech testování a léčby. Intenzivní osvěta probíhá slovní komunikací i prostřednictvím tištěných informačních letáků. Služby se významně podílí na snižování rizik šíření infekčních chorob, ale jejich edukativní a preventivní činnost se podílí výrazně na mírnění rizika v době infekčních epidemií.

Řada kontaktních center provádí testování na infekční choroby v rámci své činnosti ve svých zařízeních. Jedná se o testování na hepatitidy (HCV, HBV), syfilis a HIV/AIDS z kapilární krve včetně doprovodného poradenství před i po

testování s následným sdělením výsledku a zprostředkováním dalšího kontaktu na odborná zařízení v případě potřeby. Testování je realizováno často prostřednictvím autotestů (klient je instruován k odběru, pracovníci test vyhodnotí) nebo je vykonáváno prostřednictvím odborného zdravotnického personálu. Pokud organizace nezajišťuje testování přímo ve svém zařízení, spolupracuje se zdravotním ústavem nebo jinými zdravotnickými zařízeními, kde samotné testování probíhá. V případě hepatitidy typu C se v posledních letech velmi osvědčila spolupráce služeb s infekčním oddělením Masarykovy nemocnice v Ústí nad Labem, které se specializuje na moderní a efektivní léčbu tohoto onemocnění (bezinterferonová léčba, prim. MUDr. Pavel Dlouhý). Během roku 2023 odeslala k léčbě VHC své klienty většina organizací.

Testování služby provádí v rámci možných projektů také přímo v lokalitách. Stejně jako předchozí rok, i v roce 2023, se zapojili poskytovatelé služeb do spolupráce se společnostmi AbbVie a České společnosti AIDS v rámci **akce „Sanitka“**, kdy je poskytnuto bezplatné testování na infekční choroby přímo ve vybraných městech a lokalitách (např. WHITE LIGHT I., Most k naději, Světlo Kadaň aj.). Př. Světlo Kadaň mělo k dispozici sanitku včetně pracovníků 5 dnů v měsíci červen a testovali napříč všemi drogovými službami i městy. Testování probíhalo v Karlových Varech a okolí, Ostrově, Klášterci nad Ohří, Kadani i Chomutově. Celkově bylo testováno 131 osob z řad uživatelů návykových látek i z řad veřejnosti. V průběhu roku se spolek zapojil do pilotního projektu Časný záchyt hepatitidy C u injekčních uživatelů drog, který realizoval Ústav zdravotnických informací a statistiky. Ve službách probíhalo testování uživatelů na hepatitidu typu C, včetně zprostředkování 15 léčby v případě zjištěné positivity.

V roce 2023 bylo posíleno testování na HCV z kapilární krve v rámci terénního programu Postoloprty, z výsledků vyplynulo, že promořenost VHC je v lokalitě minimální.

V rámci kraje jsou dostupné poradny HIV/AIDS, např. v Ústí nad Labem, v Chomutově, v Mostě. V terénu provádí screeningové testy také organizace Karo a Rozkoš bez rizika, svým programem se zaměřují především na klientky provozující prostituci v lokalitě Dubí.

Somatická a psychiatrická komorbidita:

Nízkoprahové služby poskytují v rámci své činnosti zdravotní servis, kromě informací o méně rizikových způsobech užívání nebo o možných zdravotních komplikacích spojených s rizikovým užíváním drog, je poskytováno základní zdravotní ošetření, zpravidla se jedná o poranění způsobená injekční aplikací drog (abscesy apod.), včetně neodkladné první pomoci a motivace klienta, která vede k přijetí odborné lékařské péče. Neléčené zdravotní komplikace uživatelů mohou vést až k úmrtí.

V oblasti somatické a psychiatrické komorbidity se informace proti předchozímu roku příliš nemění. Uživatelé návykových látek stále častěji sužují zdravotní komplikace a psychiatrické problémy spojené s užíváním. Z hlediska somatického se jedná o devastaci žil, často v důsledku dlouhodobého užívání, tvorbu abscesů, zánětů a bérkových vředů, stomatologické problémy jako výskyt paradentózy či rozdrolení chrupu, srdeční onemocnění, akutní i chronické záněty jater či slinivky břišní a diabetes v důsledku užívání alkoholu a neléčené hepatitidy C. aj. Časté je také poranění kůže, řezné rány v souvislosti s vybíráním kontejnerů. V případě užívání drog formou sniff (čichání, inhalování) dochází k infekcím horních cest dýchacích a destrukci nosní přepážky. Klienti dále trpí velmi často nespavostí, nechutí k jídlu, poruchami ledvin, jater, cévní onemocnění, poruchami vidění a sluchu, zhoršením paměti. Klienti stárnou a s věkem přibývají další zdravotní komplikace nebo se zhoršují ty stávající.

Služby se stále častěji setkávají s psychiatrickým onemocněním klientů, s psychózami, duálními diagnózami, nekompenzovanou schizofrenií, s hraničními poruchami, poruchami osobnosti, úzkostnými stavy apod., které často právě užívání drog způsobuje či podporuje. Se zhoršováním psychického stavu uživatelů drog souvisí také již udávané polyvalentní užívání látek a zneužívání léčiv v kombinaci s drogami a alkoholem.

Nadále platí, že závažné psychosomatické důsledky přináší nekvalitní dostupný pervitin, jehož složení je nejasné, tudíž také psychické potíže, které mají uživatelé po aplikaci drogy, jsou nepředvídatelné. Drogy obsahují různé příměsi. Pracovníci vědí od uživatelů, že se pervitin „řeže“ nejrůznějšími látkami jako je např. cukr, tablety do myčky, prášek na praní, ledek, Alavis apod. Špatnou kvalitu a ředění drog potvrzují i policejní expertízy. Špatná kvalita vede nejen ke zdravotním komplikacím, ale také vede ke zvyšování dávek.

K efektivnější a dostupné podpoře závislých osob, které trpí zároveň s duševním onemocněním, má za cíl pomoci krajský projekt Multidisciplinarita, který je realizován od roku 2023 ve spolupráci s Fokusem Labe.

V rámci projektu vznikají multidisciplinární týmy pro čtyři cílové skupiny (osoby závislé, senioři, děti a duševní poruchy), na konci projektu bude fungovat tým v každém okrese kraje. Smyslem je úzké propojení a součinnost formou case managementu ve prospěch klienta mezi sociálními službami, terénními týmy Center duševního zdraví, zdravotnickými pracovišti jako jsou psychiatrické nemocnice a dalšími institucemi. Poskytovatelé adiktologických služeb jsou do projektu zapojeni.

Všechny služby nabízí v rámci své činnosti tzv. HR **materiál pro alternativní aplikaci** vedoucí k bezpečnějšímu užívání a snížení zdravotních rizik spojených s užíváním. Jedná se např. o želatinové kapsle nahrazující injekční užívání drog, alobal na kouření či zahřívání drog nebo filtry zn. Rolls pro uživatele marihuany. Terénnímu programu Most k naději se osvědčily také skleněné dýmky určené k náhradě za intravenózní užití. Služby neevidují materiál jednotným způsobem a všichni nevydávají všechny dostupné pomůcky, záleží na finanční situaci služby a programu na výkaznictví. Z tohoto důvodu nelze jednoznačně vyčíslit spotřebu. Většina služeb eviduje počet vydaných kusů, výjimečně počet zapojených klientů v HR programu nebo počet vydaných balíčků obsahujících více pomůcek. Zkušenost služby hovoří o tom, že klienti přistupují na alternativní užívání nepravděpodobně a převážně z důvodu „zdravotních přestávek“, např. v případě kapslí kvůli „odpočinku“ pro žíly.

1.6 Předávkování návykovými látkami

V několika případech se služby dozvídají o úmrtí svých klientů v souvislosti s užíváním drog. V roce 2023 to byl např. na Žatecku/Lounsku případ předávkování fentanylem, příčinou bylo neodhadnutí dávky. Služby WHITE LIGHT I. zaznamenaly několik úmrtí klientů terénního programu, žádné však dle zjištěných informací nebylo způsobeno vlivem předávkování. Úmrtí bylo většinou způsobeno celkovým selháním organismu, chronickým onemocněním či akutním stavem. Většinou se jedná dlouhodobé zdravotní problémy spojené s injekčním užíváním. Dále došlo k celkem pěti úmrtím klientů kontaktního centra, pouze v jednom případě byla pravděpodobnou příčinou úmrtí smrtelná intoxikace opiáty. V ostatních případech se většinou jednalo o selhání organismu na podkladě chronických onemocnění a v jednom z případů se jednalo o tragické úmrtí způsobeno úrazem. Také služby kontaktního centra a terénního programu Děčín se setkaly s několika úmrtími klientů, přičemž jedno bylo vyšetřováno PČR jako podezřelé úmrtí v souvislosti s úmyslným nebo neúmyslným předávkováním.

KHS Ústeckého kraje shromažďuje údaje o případech intoxikace návykovými látkami, které hlásí Zdravotnická záchranná služba ÚK a nemocnice v kraji. V předchozích letech nespolupracovaly na hlášení všechny nemocnice v kraji a data tak byla neúplná. Situace v předchozích 2 letech byla dále ovlivněna pandemií onemocnění Covid-19, kdy se nebylo možné získat potřebná data vzhledem k prioritě řešení pandemie. V roce 2022 se podařilo zástupkyni KHS navázat spolupráci s dalšími potřebnými zdravotnickými zařízeními v kraji k získání relevantnějších údajů, což se promítne až ve statistice za rok 2023. Z uvedených důvodů tedy nelze data za poslední roky srovnávat a činit z nich jakékoliv závěry. Z dostupných dat vyplývá, že v roce 2023 bylo vykázáno celkem 1 704 intoxikací, v převážném počtu intoxikací došlo v souvislosti s kombinací látek s alkoholem (1 554 případů). Z hlediska věkové struktury bylo 1 487 osob starších 15 let, do 15 let věku bylo 140 dětí. Sledovány jsou intoxikace u novorozenců v kraji, v roce 2023 byla prokázána u 77 novorozenců v kraji (nízké číslo 24 za rok 2022 souvisel s již uvedenou neúplností dostupných dat). Podrobněji jsou intoxikace z hlediska okresu bydliště intoxikované osoby nebo užití látky zobrazené v následující tabulce.

Na hlášení intoxikací se podílely tyto instituce (viz v tabulce):

Zdravotnická záchranná služba ÚK (toxikomani, alkoholici), KZ Nemocnice Most - Dětské a dorostové odd. s perinatologickým centrem, Nemocnice Kadaň – novorozenecké oddělení, KZ Nemocnice Chomutov – Dětské a dorostové odd., KZ Nemocnice Litoměřice – dětské oddělení, KZ Nemocnice Teplice – novorozenecké, dětské oddělení/JIP, KZ Nemocnice Děčín – dětské lůžkové odd./JIP, KZ Masarykova nemocnice Ústí n. L. – neonatologická klinika, Nemocnice Roudnice – neonatologie, KZ Nemocnice Rumburk – pediatrické oddělení

Intoxikace v Ústeckém kraji 2023

INTOXIKACE 2023 Ústecký kraj		
KRAJ CELKEM	1 704	
NOVOROZENCI	77	
DĚTI DO 15 LET	140	
ZZS	1 531	
okresy		
Děčín	213	
Chomutov	358	
Litoměřice	64	
Louny	202	
Most	255	
Teplice	302	
Ústí nad Labem	310	
droga "hlavní"		
amfetamin	35	
metamfetamin- pervitin	38	
léky (sedativa, barbituráty, paracetamol, aj.)	44	
THC, marihuana	33	
*často kombinace několika drog navzájem + alkohol		

Zdroj: KHS, Bc. Martina Patzeltová

1.7 Sociální situace v souvislosti se závislostním chováním

Většina uživatelů, především klientů kontaktních center a terénních programů, se potýká se špatnou sociální situací (např. programy v Ústí nad Labem poslední roky opakovaně upozorňují na stále horší situaci svých klientů, kteří se propadají do chudoby).

Obecně se služby z regionů shodují u většiny svých klientů na špatné finanční situaci, dlužích, problémech s bydlením a zaměstnáním. Čím déle klienti návykové látky užívají, tím více se problémy kumulují a mohou vést až k sociálnímu vyloučení klienta. Dlouhodobé problémové užívání a přidružené existenční problémy klientů jsou často spojené s kriminální činností. Situace však není zcela jednoznačná, služby se setkávají i s klienty, kteří pracují a mají stabilní socioekonomické zázemí, tito jsou však v menšině.

Problematická je otázka bydlení. Uživatelé/klienti nízkoprahových programů žijí velmi často na ubytovnách, noclehárnách či azylových domech, záleží však na regionu, jak jsou podobná zařízení dostupná. Bydlení bývá často pro uživatele nedostupné, neboť nepracují nebo nemají stálý příjem, tudíž nejsou schopni dosáhnout na vysoké kauce a platby za bydlení. Pokud chybí návazné sociální služby jako azylový dům nebo noclehárna, není situace pro uživatele již vůbec řešitelná (př. Teplice). Část klientů jsou osoby žijící na ulici nebo v provizorních přístřešcích. V relativně příznivější situaci se nacházejí klienti programů na Chomutovsku, kteří jsou schopni zajistit si legální

příjem i bydlení, pouze zlomek uživatelů zůstává „na ulici“. I v tomto regionu byl zaznamenán pokles životní úrovně, kdy se klienti vraceli z nájmu na ubytovny nebo azylové domy či do bytů nižší kategorie.

Otázka zaměstnání je pro uživatele také složitá. Klienti nízkoprahových služeb nemají obvykle dostatečné vzdělání či zkušenosti a jsou dlouhodobě nezaměstnaní, nemají tedy ani pracovní návyky a stávají se nezaměstnatelní. Velmi často mají dluhy a z toho důvodu nechtějí pracovat legálně, ale přivydělávají si příležitostnými brigádami nebo nelegální prací. Existují však část uživatelů, kteří mají o práci zájem a aktivně se o její získání snaží. Potýkají se však s potenciálními zaměstnavateli, kteří je odmítají např. z důvodu záznamu o užívání návykových látek ve zdravotnické dokumentaci nebo pokud nemají stále bydliště.

Značná část uživatelů služeb je v tíživé finanční situaci, obvykle čerpá sociální dávky nebo si příjem zajišťuje příležitostnými brigádami, nelegální prací, půjčkami, trestnou činností, ženy v některých lokalitách prostitucí (Dubí, Předlice). Také značná část klientů má dluhy, které plynou z obvykle z neplacení zdravotního pojištění, pokud, neplacení alimentů nebo půjček (v SVL častá lichva).

Pracovníci služeb pomáhají uživatelům v rámci sociální práce všechny tyto oblasti řešit. V případě dluhů vytvářejí s klienty finanční plány, pomáhají s exekutory, odkazují na odborné služby dluhových poraden. Nová dluhová poradna funguje od roku 2023 v Postoloprtech, tudíž zadlužení klienti terénního programu mohou svou situaci řešit přímo v místě. Řada služeb nabízí také fakultativní služby jako potravinový servis nebo šatník (např. kontaktní centrum v Ústí nad Labem vykazuje za rok 2023 celkem 7752 výkonů potravinové podpory, spolupracuje s potravinovou bankou).

1.8 Nové psychoaktivní látky

Napříč regionem bylo zaznamenáváno užívání stále ještě poměrně nových a dosud legálních psychoaktivních látek, jako jsou **kratom** či **HHC**. Kratom se získává ze sušených listů tropického stromu příbuzného kávovníku, nejčastěji se užívá ve formě prášku do nápoje. V závislosti na použitém množství je účinek kratomu buď stimulující, naopak vyšší dávka má tlumivý efekt. V současné chvíli je stále považován za sběratelský předmět. Vzhledem k tomu nepodléhá žádné kontrole či regulaci z hlediska návykovosti (přestože může vyvolat závislost) ani z hlediska potravinářské nezávadnosti (hrozí např. plísň). V mnoha obcích kraje se nacházejí automaty s nabídkou kratomu, což usnadňuje jeho dostupnost a představuje riziko především pro školní mládež, která nemá náhled na možné důsledky užívání. V automatech se dá volně zakoupit od 200 do 300 Kč. Oblíbený je především mezi studenty vzhledem k stimulačnímu efektu.

HHC neboli hexahydrokanabinol je extrakt z konopí, který má podobné účinky jako CBD nebo nelegální THC, v roce 2023 byl volně dostupný, neregulovaný a docházelo k mnoha intoxikacím napříč republikou.

V lokalitách se objevily případy zneužití fentanylu (Bílina, Most, Žatec). Programy spolku Most k naději, které v lokalitách působí, upozorňují klienty na nebezpečnost této látky.

1.9 Drogová kriminalita a kriminalita spojená s dalším závislostním chováním

Drogovou problematikou se stabilně zabývá TOXI tým v počtu 6 policistů z Odboru obecné kriminality, služby kriminální policie a vyšetřování (OOK SKPV) v rámci Krajského ředitelství Policie Ústeckého kraje (KŘPÚK), který koordinuje odhalování a vyšetřování drogové trestné činnosti v Ústeckém kraji. V případě potřeby, se do odhalování a objasňování drogové trestné činnosti zapojují i další pracovníci odboru. Dále se drogovou problematikou zabývají specialisté na SKPV na územních odborech. Na KŘPÚK je aktuálně 44 specialistů na odhalování drogové trestné činnosti.

Data za rok 2023

Okres	realizace	pachatelé	varna	Metamfetamin (g)	pěstírna	Cannabis (ks)
Děčín	45	46	4	153,34	3	1060
Chomutov	55	86	4	1369,25	1	41
Litoměřice	12	12	1	6,20	1	45
Louny	34	61	0	0,00	0	0
Most	76	86	2	313,51	0	0
Teplice	45	45	2	675,27	7	916
Ústí nad Labem	26	29	2	7,64	2	293
Krajské ředitelství	15	25	1	100,00	0	0
CELKEM	308	390	16	2625,21	14	2355

okres	cannabis (g)
Děčín	2304,16
Chomutov	2379,25
Litoměřice	1399
Louny	0
Most	654,8
Teplice	7278,13
Ústí nad Labem	4085,03
Krajské ředitelství	0
CELKEM	18100,37

Je nutné zdůraznit, že shora uvedená statistika vyplývá z měsíčních hlášení jednotlivých územních odborů. Oficiální statistika je vykazována Národní protidrogovou centrálou, která disponuje aktualizovanými údaji ze systému ETŘ prostřednictvím formuláře 410 (hlášení o drogové trestné činnosti), tato není oficiálně ještě k dispozici.

Z porovnání výsledků za rok 2022 a 2023 vyplývá, že dosažené výsledky jsou velice podobné, proti minulému roku došlo k poklesu u počtu realizovaných věcí, ale narostl počet pachatelů. V roce 2023 se podařilo policii zajistit

o 1564 gramů metamfetaminu více. Pokles je u zajištěné marihuany. Vzhledem k nárůstu u zjištěných pěstíren konopí došlo i k nárůstu zajištěné množství rostlin. K množství zajištěných drog je nutné uvést, že množství zajištěné drogy nesouvisí s množstvím, které je policií prokazováno pachatelům drogové trestné činnosti. Z územních odborů je vysoký nárůst pachatelů u územního odboru v Lounech (z 30 na 61), což souvisí s personálním posílením na linii TOXI a dále s případem distribuce drog do věznice, kde bylo obviněno 9 osob.

Realizace	pachatelé	varna	Metamfetamin (g)	pěstírna	Cannabis (ks)	Cannabis (g)
-28	+22	+1	+1564,41	+6	+723	-22085,24

Na OOK KŘPÚK došlo ve sledovaném období k realizaci několika větších skupin, které se zabývaly výrobou a distribucí pervitinu ve velkém rozsahu. Uvedené skupiny spojovala organizovaná skupina osob, která se zabývala dovozem a prodejem prekurzorů – léčiva s obsahem pseudoefedrinu a červené fosforu.

- *KRPÚ-178580/TČ-2022-040070-SA – Lácha a spol. – distribuce a výroba OPL*

Dne 3.7.2023 byla realizována skupina osob, která se zabývala dovozem prekurzorů – léčiva s obsahem pseudoefedrinu a červeného fosforu z Polska, který byl dále přeprodáván další osobám za účelem výroby pervitinu. Zadrženo a stíháno 6 osob pro nedovolenou výrobu a nakládání s OPL a s jedy ve velkém rozsahu dle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) TZ s trestní sazbou 8 – 12 let. 2 osoby stíhány vazebně. Provedeno 7 domovních prohlídek a 6 prohlídek jiných prostor a pozemků, zajištěno cca 100 g pervitinu, 250 g léčiva s obsahem pseudoefedrinu, 30 g marihuany varna a další chemické látky na výrobu pervitinu, dále zajištěno osobní vozidlo Land Rover EVOQUE, BMW 3ERR a Citroen Jumper v celkové hodnotě cca 600 tisíc korun a vodní skútr Seadoo v hodnotě 350 tisíc korun, finanční hotovost 14 500 Euro a 180 tisíc korun.

- *Z uvedené trestné činnosti v průběhu roku zahájeno dalších 10 trestních spisů, v rámci kterých je stíháno 15 osob, převážná většina pro nedovolenou výrobu a nakládání s OPL a s jedy ve velkém rozsahu dle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) TZ s trestní sazbou 8 – 12 let.*

Trendy:

- Nejběžnější drogou je marihuana a pervitin
- Vysoký výskyt i dalších OPL – heroin, kokain, extáze, syntetické OPL (kanabinoidy, fentanyl)
- Zneužívání léčiv (buprenorfin, zolpidem, xanax, Neurol)
- Pokles vietnamských organizovaných skupin (velkopěstírny konopí, tržnice v příhraničí)
- Problematika TOXI úmrtí
- Problematika intoxikací osob OPL s následnou hospitalizací
- Problematika semisyntetických kanabinoidů (HHC - hexahydrokanbinol)
- GHB, kratom
- Trestná činnost pachatelů odráží to, že jsou si vědomi svého protiprávního jednání a mají obecnou znalost metod a forem práce policie. Ke komunikaci využívají internetových aplikací, které není možné odposlouchávat, častěji mění telefonní čísla i samotné mobilní telefony. Skupiny osob, které se na trestné činnosti podílejí, spojují příbuzenské vazby. Prověřování trestné činnosti navíc komplikuje fakt, že k samotné výrobě a distribuci často dochází v sociálně vyloučených lokalitách.
- Nadále trvá trend, který nastal ve vyšetřování, kdy podstatná část obviněných s policií začíná spolupracovat, doznávat trestnou činnost a vypovídat na spoluobviněné a další osoby, které se podílely na trestné činnosti s cílem dosáhnout na institut spolupracujícího obviněného či dohodu o vině a trestu.

Uvedená statistika nevypovídá o skutečném rozsahu trestné činnosti v Ústeckém kraji. Počet realizovaných trestných činů koresponduje s nasazením a aktivitou pracovníků po linii TOXI.

Na závěr je nutné uvést, že dle oficiální statistiky NPC za rok 2022 bylo KŘP Ústeckého kraje 3. nejzatíženějším krajem v počtu pachatelů i v počtu trestních spisů (1. Praha, 2. Středočeský kraj). Za rok 2023 není statistika NPC k dispozici.

Informace zpracoval: kpt. Mgr. Tomáš Rada, vedoucí TOXI týmu KŘP-U

1.10 Nové trendy a fenomény

Za fenomén lze považovat neustále se zvyšující počet uživatelů **s duální diagnózou** nebo jinou psychiatrickou komorbiditou. Jejich podchycení a zajištění dostupné pomoci slibuje krajský projekt Multidisciplinarita zaměřený na vznik multidisciplinárních týmů v každém okrese a efektivní spolupráci potřebných subjektů v péči o uživatele.

Trendem posledních let je **narůstající závislost na komunikačních technologiích**, (sociální sítě, hraní her, internet), jedná se zpravidla o děti a mladistvé nebo mladší populaci cca do 40 let. Kvůli závislosti na technologiích bylo v 2023 podpořeno v rámci dětské ambulance v Ústí nad Labem 13 osob, v dětské psychiatrické nemocnici bylo léčeno 10 dětí z důvodu hraní her. Některé obce vypnuly bezplatné wifi spoty (zastávky MHD, obchodní centra aj.) z důvodu shlukování dětí a mládeže na těchto místech.

Trend **zneužívání nebo nadužívání léků** se objevuje napříč krajem, nejčastěji se jedná o benzodiazepiny, analgetika a anxiolytika (Neurol, Rivotril, tramadol, Vendal aj.) Stále platí, že mnohým uživatelům nezáleží na konkrétní značce léku, ale jde jim pouze o navození opioidního nebo tlumivého účinku.

Pokračujícím trendem v kraji je **vyšší počet uživatelů alkoholu**, kteří jsou v kontaktu se sociální službou. Nárůst klientů s primární drogou alkohol ve službách činí za poslední 2 roky cca 40 %. Počet osob s primární drogou alkohol v sociálních službách se navýšil z 524 v roce 2022 na 647 osob v roce 2023. Adiktologická ambulance DRUG-OUT Klub v Ústí nad Labem provozuje již dvě terapeutické skupiny pro uživatele alkoholu vzhledem k vysokému počtu těchto klientů.

Všeobecným fenoménem v kraji bylo v roce 2023 **užívání legálních psychoaktivních drog**, které nebyly na seznamu nelegálních látek ani nepodléhaly regulaci. Jednalo se o kratom, HHC nebo CBD.

Marihuana je běžným jevem u mladistvých i mladých dospělých, rizika a důsledky užívání jsou často bagatelizovány. V některých lokalitách se objevuje užívání **marihuany s vysokým obsahem THC**. Zde existuje reálné nebezpečí, že nezkušení uživatelé dávku neodhadnou, takže jsou vystaveni většímu riziku nepříjemných zážitků a v extrémních případech i rozvinutí psychózy.

Fenoménem nadále zůstává **zhoršující se kvalita drog** s nejasným složením, což přináší uživatelům mnohem horší a nepředvídatelné psychosomatické obtíže. Služby pracují stále častěji s osobami s psychickými obtížemi, dochází k nárůstu duálních diagnóz. Drogy obsahují různé příměsi, pervitin se „řeže“ nejrůznějšími látkami jako je např. cukr, tablety do myčky, prášek na praní, ledek.

Fenoménem je bohužel **zhoršující psychický stav dětí a mládeže**. Tento trend je patrný od covidového období a zaznává ze škol, ze služeb i od pracovníků sociálních odborů. Děti trpí úzkostmi, sociální fobií, depresi, častěji se vyskytuje sebepoškozování, nastávají potíže v komunikaci mezi vrstevníky. U této cílové skupiny se častěji objevuje užívání nebo zneužívání léčiv. Preventivní intervence ve školách se na tyto problémy zaměřují a intenzivněji realizují programy na témata klima třídy, sebehodnoty, emocí a tzv. wellbeingu.

Nové trendy od WHITE LIGHT I. z Teplicka – u uživatelů v Dubí zaznamenal adiktologický program nově trend v podobě sekundární výměny, kdy jeden klient mění injekční materiál pro více uživatelů, což do této doby nebylo téměř zvykem. V hojně míře zde také funguje obchod s injekčními stříkačkami, který se ve vyloučené lokalitě Pozorka realizuje především o víkendy.

V rámci klientely služeb na Teplicku (většina klientely jsou kuřáci) se nově vyskytuje, zvláště u žen, ve zvýšené míře kouření elektronických cigaret s různou příchutí.

2 Koordinační mechanismy politiky v oblasti závislostí na krajské a místní úrovni

2.1 Krajské zajištění koordinace politiky v oblasti závislostí

2.1.1 Krajský protidrogový koordinátor

- Jméno: Mgr. Eva Kalinová
- Kontaktní údaje: e-mail: kalinova.e@kr-ustecky.cz, tel.: 475 657 444
- Vykonal funkci KPK od: říjen 2021
- Zařazení ve struktuře úřadu kraje: odbor sociálních věcí na oddělení sociální práce (zde jsou koordinovány i další oblast prevence kraje - prevence kriminality, sociální práce, integrace romské menšiny sociálně-právní ochrana dětí aj.).
- Přímý nadřízený: vedoucí oddělení sociální práce Ing. Karel Giampaoli
- Výše pracovního úvazku KPK: 0,7
- Další agendy vykonávané KPK: 0,3 – odborná garantka individuálního projektu Ústeckého kraje Podpora sociálních služeb v Ústeckém kraji 5
- Změny v r. 2023: beze změny

Protidrogová koordinátorka vede Pracovní skupinu protidrogové politiky Ústeckého kraje. Podrobnější informace o této skupině jsou uvedené v kapitole 2.1.1.3. Zajišťuje administraci dotačního programu Podpora sociálních služeb protidrogové politiky Ústeckého kraje. Koordinátorka je členkou Pracovní skupiny pro prevenci kriminality Ústeckého kraje a každoročně je jmenována členkou Komise Prevence rizikového chování, která hodnotí projekty primární prevence podávané do krajského dotačního programu Prevence rizikového chování v Ústeckém kraji. Dále je členkou koordinačních skupin komunitního plánování města Ústí nad Labem (pro oblast závislostí a duševně nemocných).

2.1.2 Krajská komise pro politiku v oblasti závislostí

V Ústeckém kraji nebyla v VI. volebním období zřízena komise pro oblast prevence závislostí. V případě potřeby je problematika řešena ve Výboru pro sociální věci, bezpečnost a sociálně vyloučené lokality. Výbor je poradním orgánem Zastupitelstva Ústeckého kraje. Obvykle jsou ve výboru předjednané body, které jsou dále projednávány v Zastupitelstvu Ústeckého kraje (např. strategický dokument, dotační program). Řešeny jsou ale i jiné problematiky v kraji dle nastalých situací (oblast zaměstnanosti, nepojistných dávek, sociálně vyloučených lokalit apod.) Předsedkyně tohoto výboru, paní zastupitelka Drahomíra Karasová je členkou Pracovní skupiny protidrogové politiky Ústeckého kraje.

V roce 2023 se konalo 7 jednání výboru. Z hlediska agendy prevence závislostí byla projednávána především následující témata – Strategie prevence závislostí v Ústeckém kraji na období 2024-2028 a vyhodnocení předchozího strategického dokumentu za období 2020-2023, dále vyhlášení dotačního programu Podpora Ústeckého kraje na sociální služby protidrogové politiky 2024 a jeho vyhodnocení.

2.1.3 Další komise, které se zabývají otázkami politiky v oblasti závislostí

V kraji není zřízena jiná komise, které se politiky v oblasti závislostí dotýkají.

2.1.4 Pracovní skupiny politiky v oblasti závislostí

- Název skupiny: **Pracovní skupina protidrogové politiky Ústeckého kraje**
- Skupina je: ☒ stálá ☐ ad-hoc
- Rok vzniku: 2014
- Pracovní skupina se zabývá problematikou:

alkoholu	☒ ano	☐ ne
tabákových a nikotinových výrobků	☒ ano	☐ ne
nelegálních drog	☒ ano	☐ ne
hazardního hraní	☒ ano	☐ ne
digitálních závislostí	☒ ano	☐ ne
psychoaktivních léků	☒ ano	☐ ne
- Počet jednání v r. 2023: 6
- Stručný popis činnosti pracovní skupiny: participace na koordinaci krajské politiky v oblasti závislostí, v roce 2023 intenzivní činnost na přípravě nového strategického dokumentu Strategie prevence závislostí v Ústeckém kraji na období 2024-2028, další témata – krajské dotační programy, aktuální aktivity a informace z krajské i národní politiky v oblasti závislostí, z oblastí drogové kriminality, primární prevence, prevence kriminality, drogové epidemiologie apod.
- Změny v pracovních skupinách v r. 2023: došlo ke změně členství i k rozšíření pracovní skupiny z 10 na 17 členů. U 2 členů ze strany poskytovatelů sociálních služeb se změnil zástupce za organizaci. Dále došlo k delegaci 2 nových zástupců z oblasti zdravotnictví. Zároveň došlo u 5 osob ze změně statusu ze stálých hostů na členy skupiny.

Složení pracovní skupiny v roce 2023:

1. Mgr. Eva Kalinová, KÚÚK, odbor SV, protidrogová koordinátorka
2. Ing. Karel Giampaoli, KÚÚK, odbor SV, vedoucí oddělení sociální práce
3. Drahomíra Karasová, zastupitelka Ústeckého kraje, předsedkyně Výboru pro sociální věci, bezpečnost a sociálně vyloučené lokality ZÚK
4. Mgr. Kateřina Holíková, DiS., KÚÚK, odbor SV, manažerka prevence kriminality
5. Mgr. Dita Henzlová, KÚÚK, odbor školství, mládeže a tělovýchovy, krajská školská koordinátorka prevence
6. Bc. Pavlína Jordanov, KÚÚK, odbor SV, koordinátor pro romské záležitosti
7. Ing. Hana Týlová, KÚÚK, odbor zdravotnictví, vedoucí oddělení organizace zdravotních služeb
8. MUDr. Jakub Albrecht, Ph.D., primář Psychiatrického oddělení Krajské zdravotní, a. s. - Nemocnice Most
9. plk. Mgr. Martin Charvát, vedoucí odboru obecné kriminality Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje
10. Mgr. Radka Kobližková, DRUG-OUT Klub, z. s., ředitelka
11. Bc. Eva Rathouská, Centrum sociálních služeb Děčín, příspěvková organizace, vedoucí Doléčovacího centra
12. Mgr. Martin Havelka, Oblastní spolek ČČK Litoměřice, vedoucí Kontaktního centra
13. Mgr. Jan Hudák, Světlo Kadaň, z. s., ředitel
14. Lubomír Šlapka, Most k naději, z. s., vedení organizace
15. Mgr. Ivana Radimecká, WHITE LIGHT I., z. ú.
16. Mgr. Karolína Hönigová, MBA, adiktolog, Krajská zdravotní, a. s. - Masarykova nemocnice, o.z.
17. Bc. Martina Patzeltová, Krajská hygienické stanice ÚK, úsek prevence

Pracovní skupina pro prevenci kriminality Ústeckého kraje:

S problematikou závislostí souvisí také témata projednávaná v Pracovní skupině pro prevenci kriminality Ústeckého kraje. Jedná se o stálou pracovní skupinu s členy jmenovanými Radou Ústeckého kraje (krajský manažer prevence kriminality, protidrogový koordinátor, koordinátor pro romské záležitosti, pracovníci z úseku sociálně-právní ochrany dětí a mládeže na obcích, krajský školský koordinátor, zástupce NNO a Probační a mediační služby ČR, Policie ČR, odboru soc. věcí obce). Platforma řeší aktuální témata z oblasti prevence kriminality, každoročně hodnotí projekty obcí podávané do Programu prevence kriminality vyhlášeného Ministerstvem vnitra, navrhuje projekty za Ústecký kraj do tohoto programu, podílí se na zpracování krajského strategického dokumentu prevence kriminality a koordinuje preventivní aktivity na území kraje (metodické vedení obcí, spolupráce s dotčenými partnery aj.).

V roce 2023 probíhala intenzivní příprava nového krajského dotačního programu Prevence kriminality, který byl poprvé vyhlášen v říjnu pro rok 2024. Program obsahuje 3 oblasti podpory – preventivní pracovník ve škole, preventista pro volnočasové aktivity (žadatelé obce) a resocializační pracovník (žadatel nezisková organizace). Alokace činila 10 mil. Kč, vyčerpáno bylo cca 6,5 mil. Kč pro 19 projektů.

V roce 2023 byl realizován projekt - Ústecký kraj – Podpora prevence kriminality v kraji 2023“, aktivity:

1. Výjezdní pracovní setkání pro manažery kriminality obcí a místních protidrogových koordinátorů
2. Zátěžový pobyt – Orientace v náročné životní situaci – určený pro manažery prevence kriminality
3. Odborný vzdělávací seminář pro preventivní pracovníky na téma Mediální gramotnost na internetu
4. Dva odborné vzdělávací semináře pro odborníky působící v oblasti prevence na téma „Kyberkriminalita“ (Šikana a kyberšikana) a „Fakta a mýty o drogách“.

2.1.5 Spolupráce subjektů politiky v oblasti závislostí na krajské úrovni

Subjekty politiky v oblasti závislostí se setkávají především v rámci krajské pracovní skupiny pro oblast závislostí, prevence kriminality, porady národnostních menšin, střednědobého plánování, platformy pro primární prevenci, setkání koordinátorů obcí, dále komunikují individuálně dle potřeb. Koordinátoři příbuzných agend jako např. prevence kriminality, školské prevence, romské koordinace jsou členové nebo hosté jmenovaných skupin. Dle potřeby a konkrétní skupiny se setkávají další subjekty jako zástupci z oblasti školství, zdravotnictví, policie, probační a mediační služby, OSPOD aj. Spolupráce funguje výborně na formální i neformální úrovni.

Z hlediska metodického vedení je koordinátorka v častém kontaktu s členy pracovní skupiny, především s poskytovateli služeb, s koordinátory obcí a dle potřeb s dalšími aktéry protidrogové politiky kraje. Kromě setkání na krajském úřadě vyjíždí koordinátorka na metodické návštěvy a monitoring služeb a lokalit.

2.2 Místní zajištění koordinace politiky v oblasti závislostí

- Počet obcí s rozšířenou působností v kraji: 16
- Počet obcí s rozšířenou působností, ve kterých je zřízena pozice místního protidrogového koordinátora (MPK), příp. ustanovena kontaktní osoba: 16

MPK: 5 obcí – Roudnice nad Labem, Varnsdorf, Ústí nad Labem, Kadaň, Litoměřice (problematika zakotvena v pracovní náplni na nízký úvazek)

Kontaktní osoba (KOZ): 11 obcí – Bílina, Děčín, Chomutov, Litvínov, Louny, Most, Podbořany, Rumburk, Teplice, Žatec a Lovosice (pracovníci bez vyčlenění úvazku, obvykle na odboru soc. věcí s kumulací agendy s prevencí kriminality, sociálního kurátora pro děti a mládež či sociálního kurátora pro dospělé, v několika případech kontakt na vedoucího odboru sociálních věcí)

- Další obce v kraji, kde jsou případně ustanoveni MPK: nejsou

- Počet obcí s platným koncepčním dokumentem upravujícím politiku v oblasti závislostí: samostatný dokument nemá žádná obec, problematika bývá obvykle součástí komunitních plánů obcí, koncepcí pro prevenci kriminality nebo sociálního začleňování (také ve spolupráci s Odborem pro sociální začleňování MMR – Tzv. Agenturou v rámci lokálních partnerství)
- Počet obcí, které zpracovaly Zprávu o realizaci politiky v oblasti závislostí v předchozím roce: 16 (dokument od všech ORP zpracovaný jako podklad pro krajskou výroční zprávu)
- Obce, které zpracovaly Zprávu o realizaci politiky v oblasti závislostí v předchozím roce: viz tabulka
- Změny v r. 2023: Došlo k ponížení počtu obcí, ve kterých je zřízena pozice MPK s vyčleněnou výší úvazku z 6 na 5 obcí. V této souvislosti se navýšil počet obcí se stanovenou kontaktní osobou z 10 na 11 obcí. Konkrétně v obci Lovosice ukončila pracovní poměr pracovnice, která agendu vykonávala, od září 2023 je pozice neobsazena a činnosti koordinátora vykonává jako kontaktní osoba vedoucí odboru sociálních věcí. Dále v obcích Bílina a Litvínov došlo ke změně na pozici kontaktní osoby (jiný pracovník odboru sociálních věcí).

Řešení problematiky závislostí probíhalo na obcích v rámci pracovních skupin, obvykle komunitního plánování či prevence kriminality. Většina obcí pořádá v rámci komunitního plánování veletrhy sociálních služeb, v rámci nichž se představují sociální služby veřejnosti a dále obce realizují veřejné konference s odbornými příspěvky služeb.

Např. město Litvínov řeší problematiku v pracovních skupinách pro prevenci kriminality a pro bezpečnost v rámci lokálního partnerství s Agenturou a v komisi sociálně právní ochrany dětí a mládeže. Problematika je v rámci některých opatření zapracována v následujících strategických dokumentech: Plán prevence kriminality města Litvínov na léta 2020-2025, Akční plán prevence kriminality na rok 2023, Strategický plán začleňování města Litvínov na období 2023-2025.

Město Louny má zakotvenou problematiku závislostí v 5. Komunitním plánu sociální péče města Loun na období 2023-2027. Tématem se zabývá pracovní skupina komunitního plánování pro rodiny s dětmi, děti, mládež a občany v krizi, členem skupiny je pracovník kontaktního centra Žatec.

Tabulka 2-1: Přehled místních protidrogových koordinátorů a kontaktních osob pro oblast závislostí v kraji

Obec	Jméno	Úvazek MPK	Zařazení ve struktuře obecního úřadu	Kontakt	Došlo ke změně v r. 2023?
Bílina	Bc. Vítězslav Novák, DiS.	KOZ	terénní pracovník	novakv@bilina.cz 417 810 945	ano
Děčín	Ing. Lukáš Moudrý, DiS.	KOZ	Městská policie Děčín (tajemník komise pro prevenci kriminality a bezpečnost, Mm Děčín)	lukas.moudry@mmdecin.cz 608 495 091	ne
Chomutov	Radka Pištěková, DiS.	KOZ	kurátor pro děti a mládež	r.pistekova@chomutov.cz 474 637 194	ne
Kadaň	Ing. Veronika Pešičková	0,2	manažerka prevence kriminality, romská koordinátorka,	veronika.pesickova@mesto-kadan.cz 474 319 682	ne
Litoměřice	Lenka Benešová	0,1	manažerka prevence kriminality	lenka.benesova@litomerice.cz	

				416 916 321	ne
Litvínov	Markéta Barnová, DiS.	KOZ	kurátorka pro děti a mládež	marketa.barnova@mulitvinov.cz 476 767 982	ano
Louny	Bc. Tatána Tkadlečková	KOZ	vedoucí terénní soc. práce, sociální kurátor, koordinace terénní soc. práce, prevence kriminality, komunitní plánování	t.tkadleckova@mulouny.cz 415 621 235	ne
Lovosice	Mgr. Eva Rudíková	KOZ	vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví	eva.rudikova@meulovo.cz 416 571 200	ano
Most	Irena Marie Řeháková	KOZ	sociální kurátor pro dospělé	irena.rehakova@mesto-most.cz 476 448 455	ne
Podbořany	Alena Marie Potužáková	KOZ	soc. kurátor pro děti a mládež, náhradní rodinná péče	potuzakova@podporany.net 415 237 572	ne
Roudnice n. L.	Bc. Václav Živný	0,1	sociální kurátor pro dospělé	vzivny@roudnicenl.cz 416 850 169	ne
Rumburk	Ing. Bc. Denisa Svobodová	KOZ	vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví	denisa.svobodova@rumburk.cz 412 356 290	ne
Teplíce	Bc. Iva Tichá	KOZ	vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví	ticha@teplice.cz 417 510 952	ne
Ústí n. L.	Mgr. Lenka Jaremová	0,4	problematika seniorů	lenka.jareмова@mag-ul.cz 475 271 255	ne
Varnsdorf	Bc. Václav Lacina, DiS.	0,3	manažer prevence kriminality, romský koordinátor	vaclav.lacina@varnsdorf.cz 417 545 234	ne
Žatec	Bc. Lucie Zahradníčková, DiS.	KOZ	sociální pracovnice	zahradnickova@mesto-zatec.cz 415 736 403	ne

- Přehled platných vyhlášek obcí týkající se politiky v oblasti závislosti:

Téměř všechny obce s rozšířenou působností regulují oblasti hazardu a požívání alkoholu na veřejnosti prostřednictvím obecně závazných vyhlášek (OZV). V roce 2023 nedošlo ke změnám vyhlášek.

Obec III. stupně	Obecně závazná vyhláška – regulace oblasti alkoholu	Obecně závazná vyhláška – regulace v oblasti hazardního hraní
------------------	---	---

Bílina	OZV č. 3/2014 o zákazu požívání alkoholických nápojů na vybraných veřejných prostranstvích, https://www.bilina.cz/cs/mesto-bilina/evidence-pravnych-predpisu-mesta-biliny/rok-2014.html	OZV č. 10/2015 o regulaci provozování sázkových her, loterií a jiných podobných her, https://www.bilina.cz/cs/mesto-bilina/obecne-zavazne-vyhlaske-a-narizeni/rok-2015.html
Děčín	OZV č. 2/2008 , o zákazu požívání alkoholických nápojů na veřejnosti, https://mpdecin.cz/legislativa/vyhlaske/	OZV č. 2/2019 o regulaci provozování hazardních her, https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPP2G5CJSFUSGGVA
Chomutov	OZV č. 4/2016 o zákazu požívání alkoholických nápojů na veřejném prostranství, http://www.chomutov-mesto.cz/cz/vyhlaske-mesta	OZV č. 5/2020 o omezování některých hazardních her, https://www.chomutov-mesto.cz/cz/vyhlaske-mesta
Kadaň	OZV č. 3/2021 , O zákazu požívání alkoholických nápojů na vybraných veřejných prostranstvích, https://www.mesto-kadan.cz/cs/mesto/vyhlaske-narizeni-a-pravidla-mesta.html	OZV č. 3/2017 , o omezení provozování některých hazardních her https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPPWLNDEIJRYMS4
Litoměřice	OZV č. 4/2022 o zákazu požívání alkoholických nápojů na vybraných veřejných prostranstvích https://www.litomeric.cz/vyhlaske-mesta/vyhlaske-c-4-2022-o-zakazu-pozivani-alkoholickych-napoju-na-vybranych-verejnych-prostranstvich	OZV č. 3/2018 o omezení provozování některých hazardních her. https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPPE76KIOGWNWTKG
Litvínov	OZV č. 6/2022 o zákazu požívání alkoholických nápojů na vybraných prostranstvích a o opatřeních ke zlepšení vzhledu vybraných veřejných prostranství https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPPT63GKXQOBYVHK	OZV č. 6/2019 o omezení provozování některých hazardních her https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPP6FOBHQOK2JX5O
Louny	OZV města Louny č. 1/2018 o zákazu požívání alkoholických nápojů na vybraných místech ve městě, https://www.mulouny.cz/cs/mesto/vyhlaske-narizeni-pravidla-predpisy/obecne-zavazne-vyhlaske-ozv/2018.html	OZV č. 6/2011 – o regulaci provozování sázkových her, loterií a jiných podobných her (překlad i do vietnamštiny), https://www.mulouny.cz/cs/mestske-urad/vyhlaske-narizeni-pravidla-predpisy/obecne-zavazne-vyhlaske-ozv/2011.html
Lovosice	OZV č. 1/2023 o zákazu požívání alkoholických nápojů a na vybraných veřejných prostranstvích, https://www.meulovo.cz/obecne-zavazne-vyhlaske-1-2023/d-52159/p1=37974	OZV č. 3/2015 o regulaci provozování sázkových her, loterií a jiných podobných her, https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPPYMTW4BDMPT6A
Most	OZV č. 9/2017 o zákazu konzumace a zjevného umožňování konzumace alkoholických nápojů na vybraných veřejných prostranstvích statutárního města Mostu, https://www.mesto-most.cz/obecne-zavazna-vyhlaske-c-9-2017/d-30028/p1=61545	OZV č. 2/2018 o omezení provozování některých hazardních her, https://www.mesto-most.cz/obecne-zavazna-vyhlaske-c-2-2018/d-33356/p1=61545
Podbořany	OZV č. 7/2022 o zákazu požívání alkoholických nápojů na vybraných veřejných prostranstvích, https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPPB53NJ4M5PUZ3Y	OZV č. 6/2011 o regulaci a provozování sázkových her, loterií a jiných podobných her, https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPPUCXXBG6E4PQG6
Roudnice nad Labem	OZV č. 1/2014 o zákazu požívání alkoholických nápojů na vybraných veřejných prostranstvích, https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPPRG2ADZ5ZFUJNE	OZV č. 2/2013 o regulaci provozování sázkových her, loterií a jiných podobných her, https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPPTCTDZ6UQKD6L4
Rumburk	OZV č. 3/2010 o zákazu konzumace alkoholických nápojů na veřejných prostranstvích, https://www.rumburk.cz/cz/obcan-dokumenty-mesta-	OZV č. 2/2012 o provozování výherních zařízení https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPPX6NBM5HFHKSX

	obecne-zavazne-vyhlasky.html?n=obecne-zavazne-vyhlasky-a-narizeni-mesta&id_clanky=7823	
Teplice	není	OZV č. 7/2015 o regulaci a provozování sázkových her, loterií a jiných podobných her, https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPPXUQ3QWOPH5CZW
Ústí nad Labem	OZV č. 1/2023 kterou se zakazuje požívání alkoholických nápojů za účelem zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku na vymezených veřejných prostranstvích https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPPJWRNBVQ4VYRUY	OZV č. 1/2021 o regulaci provozování hazardních her, https://www.usti-nad-labem.cz/cz/uredni-portal/sprava-mesta/vyhlasky-mesta/
Varnsdorf	OZV č. 6/2022 , o zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku, ochraně veřejné zeleně a zlepšení vzhledu města; https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPPORYHBYRCNXFS4	OZV č. 3/2019 , o omezení provozování některých hazardních her, https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPPKAI7IKGZ4OPZ4
Žatec	OZV č. 1/2017 - o zákazu požívání alkoholických nápojů na veřejných prostranstvích, o podmínkách plakátování a o opatřeních ke zlepšení vzhledu veřejné zeleně, https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPPI652NM3IKRVA	OZV č. 5/2012 o regulaci provozování sázkových her, loterií a jiných podobných her, https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPPIZCRJHQJPOZS

Téměř všechny obce s rozšířenou působností regulují oblasti hazardu a požívání alkoholu na veřejnosti prostřednictvím obecně závazných vyhlášek (OZV). V roce 2023 nedošlo ke změnám vyhlášek.

2.2.1 Spolupráce subjektů politiky v oblasti závislosti na místní úrovni

- Spolupráce KPK a MPK:

Z hlediska KPK je spolupráce považována za dobrou a fungující. Vzhledem ke kumulaci pozic je činnost většiny MPK omezena, neboť nemají ve své agendě prostor věnovat se hlouběji problematice závislosti. Ale i přes jejich velkou vytíženost jsou vždy ochotní k vzájemné spolupráci. Všichni MPK spolupracují na požadavcích kraje, především ohledně podkladů k výroční zprávě, informovanosti o situaci v regionu apod.

Pravidelně je pořádáno metodické setkání/porada KPK s MPK. Od roku 2023 jedenkrát ročně dvoudenní výjezdní setkání (podrobněji viz změny 2023) a jedenkrát ročně setkání na krajském úřadě. Porad se účastní průměrně cca 2/3 MPK. **Zároveň probíhají metodická setkání koordinátorky na obcích, jedná se o průběžné návštěvy nebo metodickou podporu při změně osob na pozici MPK. V roce 2023 to byly např. obce Bílina, Litvínov, Chomutov, Jirkov, Most, Děčín.** Mimo setkání probíhá vzájemná komunikace dle potřeby, dochází k průběžné informovanosti ze strany kraje o aktuálním dění z protidrogové oblasti, o vzdělávacích akcích i činnosti krajského úřadu. V Ústí nad Labem je KPK stálým hostem koordinačních skupin zabývajících se osobami ohroženými závislostmi a osobami s duševním onemocněním.

Ústecký kraj, odbor sociálních věcí, pořádá pro pracovníky obcí také bezplatné vzdělávací akce, které jsou obvykle akreditované MPSV nebo nabízí jiné vzdělávací aktivity realizované v této oblasti (např. ze strany Úřadu vlády). V roce **2023 byla nabídnuta účast na krajských seminářích na témata Fakta a mýty o drogách, Kyberbezpečnost a Mediální gramotnost na internetu.**

- Zhodnocení činnosti MPK v jednotlivých obcích: Rozsah činnosti je dán postavením MPK, kdy MPK s úvazkem v pracovní náplni mají alespoň vymezený prostor věnovat se tématu (v 5 obcích). Řada MPK –

kontaktních osob působí skutečně jen jako kontakt a nemá v rámci obce při řešení problematiky závislosti žádné pravomoci.

- Spolupráce subjektů politiky v oblasti závislostí na místní úrovni: Řada MPK se účastní v rámci komunitních plánování obcí pracovních skupin, které se zabývají problematikou závislostí nebo dalších příbuzných platforem (prevence kriminality, sociální začleňování). Tudíž jsou znalí sítě služeb v regionu. Někteří MPK realizují přednášky ve školách (př. Varnsdorf, Podbořany, Louny, Děčín aj.).
- Změny v r. 2023: od roku 2023 začal pořádat KPK, ve spolupráci s krajským manažerem prevence kriminality, společně 2 denní výjezdni porady pro pracovníky obcí. Cca 1/3 pracovníků ORP vykonává agendu MPK a zároveň manažera prevence kriminality, přičemž obě agendy se prolínají. První den probíhají metodické porady a další tematické bloky přizvaných hostů (např. k primární prevenci), druhý den probíhá vzdělávací aktivita (proběhl blok k duševní hygieně), účastníci mají prostor pro sdílení zkušeností a dobré praxe. Tento formát se v roce 2023 osvědčil, proto je plánován 1x ročně i v dalších letech (2024 také již proběhl).

2.3 Strategické dokumenty pro politiku v oblasti závislostí kraje

2.3.1 Strategické dokumenty politiky v oblasti závislostí kraje

- Název: Strategie prevence závislostí Ústeckého kraje
- Období platnosti: 2020-2023
- Schváleno: dne 9. 3. 2020 Zastupitelstvem Ústeckého kraje usnesením č. 059/27Z/2020.
- Změny v roce 2023: během roku byla zpracována Strategie prevence závislostí Ústeckého kraje na období 2024-2028, schválena byla Zastupitelstvem Ústeckého kraje usnesením č. 034/25Z/2023 dne 11. 12. 2023.
- Dostupné na webových stránkách: [Strategické dokumenty: Protidrogová politika: Ústecký kraj \(kr-ustecky.cz\)](https://www.ustecky.cz/strategicke-dokumenty-protidrogova-politika-ustecky-kraj)
- Strategický dokument se zabývá problematikou:

nelegálních drog	☒ ano	☐ ne
alkoholu	☒ ano	☐ ne
tabákových a nikotinových výrobků	☒ ano	☐ ne
hazardního hraní	☒ ano	☐ ne
digitálních závislostí	☒ ano	☐ ne
psychoaktivních léků	☒ ano	☐ ne
- Stručná charakteristika a hlavní cíle/pilíře/oblasti, na které se strategický dokument zaměřuje:

Krajská strategie stanoví priority Ústeckého kraje v rámci politiky v oblasti závislostí a prevence závislostí pro období let 2024-2028, zároveň shrnuje aktuální situaci v kraji. Integruje oblasti užívání návykových látek, hazardního hraní a jiných nelátkových závislostí. Za návykovou látku je považován alkohol, tabák, nelegální návykové látky a léčivé přípravky s obsahem psychoaktivních látek. Dokument vyjadřuje strategické záměry v oblasti prevence závislostí, kterých chce kraj dosáhnout v rámci předcházení vzniku a rozvoje závislostního chování a snižování škod vyplývajících z užívání návykových látek a patologického hráčství a nadužívání moderních technologií. Implementace dokumentu je realizována prostřednictvím Akčního plánu realizace na období 2024-2028 (dále jen „Akční plán“), který vymezuje konkrétní cíle a opatření a je součástí dokumentu strategie.

Kraj uznává k řešení problematiky závislostí komplexní, interdisciplinární a vyvážený přístup, který vychází z celospolečenské a mezioborové spolupráce na všech úrovních. Základními principy jsou snižování poptávky po návykových látkách, minimalizace rizik vyplývajících ze závislostního chování a potlačování nabídky ve stabilním systému koordinace. Nedílnou součástí je zajištění dostatečných finančních prostředků pro realizaci protidrogové politiky, dostupnost dat z oblasti závislostí a dostatečná informovanost veřejnosti.

Krajská strategie se zaměřuje na čtyři strategické oblasti (pilíře) a stanoví tyto hlavní cíle:

1. oblast primární prevence – cílem je předcházení vzniku a rozvoje závislostního chování, zejména mladými lidmi
2. oblast snižování rizik – cílem je snížení potenciálních rizik a minimalizace nepříznivých důsledků závislostního chování pro jednotlivce a společnost
3. oblast léčby a resocializace – cílem je snížení míry závislostního chování a podpora úzdravy a sociální integrace osob trpících závislostním chováním
4. oblast koordinace – cílem je stabilizovat a zkvalitnit stávající systém koordinace protidrogové politiky

2.3.2 Strategické dokumenty kraje se širším kontextem obsahující také otázky politiky v oblasti závislosti

- Název: **Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Ústeckém kraji** (SPRSS)
- Období platnosti: 2020-2024
- Schváleno dne: Zastupitelstvem Ústeckého kraje dne 13. 12. 2021, č. usnesení 026/11Z/2021
- Dostupné na webových stránkách: [Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Ústeckém kraji na období 2022-2024 \(kr-ustecky.cz\)](https://www.kr-ustecky.cz/strednedoby-plan-rozvoje-sociálních-sluzeb-v-usteckém-kraji-na-období-2022-2024)
- Stručná charakteristika a souvislost s politikou v oblasti závislosti:

Dokument neřeší problematiku závislosti, ale je zaměřen na potřeby a dostupnost sociálních služeb z pohledu cílových skupin a regionů v Ústeckém kraji, stanoví nákladovost služeb a dostupné kapacity. Prováděcím dokumentem je Akční plán rozvoje sociálních služeb v Ústeckém kraji, který je každoročně aktualizován na příslušný rok. Přílohou Akčního plánu je Základní a Rozvojová síť sociálních služeb. Základní síť deklaruje krajem vymezený, řízený a financovaný soubor činností poskytovaných v rámci sociálních služeb. V Rozvojové síti jsou zakotvené služby plně financované z evropských zdrojů nebo kapacity a úvazky služeb Základní sítě, které byly navýšeny v souvislosti s evropským financováním. Pro správu sítě služeb je vytvořena Metodika zajištění sítě sociálních služeb Ústeckého kraje Dostupné jsou na webových stránkách Ústeckého kraje zde: [Plánování a síť sociálních služeb: Ústecký kraj \(kr-ustecky.cz\)](https://www.kr-ustecky.cz/planovani-a-sit-sociálních-sluzeb-ustecký-kraj)

Změny v r. 2023: proběhla aktualizace Akčního plánu, sítě služeb a metodiky na rok 2024, platnost dokumentů byla schválena Zastupitelstvem Ústeckého kraje usnesením č. 032/25Z/2023 ze dne 11.12.2023. Změny týkající se adiktologických služeb – schváleno bylo **zařazení nové služby Centrum duševního zdraví pro adiktologické klienty ve Varnsdorfu** do Základní sítě služeb na základě výjimky v souvislosti s transformací psychiatrické péče. Jedná se o službu odborného sociálního poradenství spolku DRUG-OUT Klub (dříve Poradna pro závislosti). Služba je multidisciplinárním týmem pro osoby se závislostním a zároveň duševním problémem od 10 let věku. Druhou výjimkou bylo **navýšení kapacity Krajské adiktologické ambulance pro děti a dorost** spolku DRUG-OUT Klub v Ústí nad Labem z 2 na 3 v rámci individuální okamžité kapacity.

Všech 30 poskytovaných adiktologických sociálních služeb je nyní součástí Základní sítě sociálních služeb Ústeckého kraje.

Nadále je uzavřena Základní síť služeb (rozhodnutí Zastupitelstva ÚK z 28. 1. 2019). Podnětem k tomuto kroku bylo neustálé rozšiřování Základní sítě a nedostatek finančních prostředků na financování sociálních služeb. Mimo výjimek stanovených v aktualizované metodice nedochází k zařazování nových sociálních služeb do Základní sítě, k navyšování individuálních a skupinových kapacit, počtu lůžek a navyšování úvazků pracovníků v přímé péči. Toto opatření se netýká Rozvojové sítě. Během uzavření Základní sítě probíhá monitoring a nastavování služeb z hlediska kvality tak, aby jejich realizace plně odpovídala potřebám uživatelů a finance na podporu sociálních služeb byly vynaložené efektivně. V této souvislosti pracuje kraj od roku 2019 na vizích a požadavcích Ústeckého kraje pro sociální služby (tzv. Regionální karty sociálních služeb). Od roku 2023, v rámci individuálního projektu Ústeckého kraje, probíhá nastavování služeb, které se týkají i adiktologické cílové skupiny, a to u terénních programů a odborného sociálního poradenství.

Název: Strategie prevence kriminality na území Ústeckého kraje

- Období platnosti: 2023-2028
- Schváleno dne: Zastupitelstvem Ústeckého kraje dne 12. 12. 2022 dle usnesení č. 026/18Z/2022
- Dostupné na webových stránkách: [Strategie prevence kriminality: Ústecký kraj \(kr-ustecky.cz\)](https://www.kr-ustecky.cz/strategie-prevence-kriminality)
- Stručná charakteristika a souvislost s politikou v oblasti závislostí:

Strategie prevence kriminality kraje je základním dokumentem rozvoje prevence kriminality na území kraje. Vychází přitom z priorit nové Strategie PK ČR, platné legislativy, ale i ze zkušeností odborníků z řad veřejných institucí, poskytovatelů sociálních služeb a jiných subjektů, které působí v oblasti sociální prevence a prevence kriminality. Strategie je podkladem ke koordinaci preventivních aktivit v rámci prevence kriminality na území kraje a zároveň má pomáhat při plánování a realizaci preventivních opatření v obcích všech správních úrovní v kraji. Důraz je kladen také na komplexní přístup při řešení bezpečnostní situace a problémů spojených s trestnou činností a přestupky. Každý rok je aktualizován doprovodný dokument strategie s názvem Bezpečnostní analýza, který se dotýká problematiky závislostí zejména v rámci analýzy stavu kriminality na území kraje (trestná činnost z hlediska regionů, struktury obyvatelstva apod.), a také v rámci institucionální analýzy.

V rámci dokumentu jsou zakotvené cíle a opatření, které se prolínají s prevencí závislostí, konkrétně např. v oblastech podpory realizace a financování preventivních programů.

- Změny v roce 2023 – aktualizace Bezpečnostní analýzy za rok 2023

Název: Krajská koncepce primární prevence rizikového chování dětí a mládeže v Ústeckém kraji

- Období platnosti: 2023-2028
- Schváleno dne: Rada Ústeckého kraje usnesením č. 081/67R/2023 ze dne 5. 4. 2023
- Dostupné na webových stránkách: [Strategické dokumenty odboru: Ústecký kraj \(kr-ustecky.cz\)](https://www.kr-ustecky.cz/strategicke-dokumenty-odboru)
- Stručná charakteristika a souvislost s politikou v oblasti závislostí:

Dokument popisuje oblast primární prevence, její koordinační strukturu, subjekty působící v Ústeckém kraji a stanoví úkoly pro jednotlivé strategické cíle.

V Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji 2020-2024 je stanoveno za hlavní cíl zefektivnění primární prevence ve školách a školských zařízeních. Tento cíl vychází ze tří hlavních cílových oblastí, do kterých jsou v rámci kraje soustředěny hlavní aktivity a činnosti:

- Vzdělávání v oblasti prevence rizikového chování
- Koordinace primární prevence
- Financování primární prevence
- Evaluace – byla doplněna do koncepce

Prevence závislostí je jednou z oblastí rizikového chování, na kterou cílí primární prevence. Mezi společné úkoly patří podpora realizace programů, zajištění financování a podpora certifikovaných (kvalitních) programů, přičemž někteří poskytovatelé adiktologických služeb tyto programy zajišťují.

Název: Strategie podpory zdraví a rozvoje zdravotních služeb v Ústeckém kraji na období 2023 – 2033

Schváleno Zastupitelstvem Ústeckého kraje schválena 11. září 2023 usnesením č. 029/23Z/2023

Odkaz: [Strategie podpory zdraví a rozvoje zdravotních služeb v Ústeckém kraji na období 2023 – 2033: Ústecký kraj \(kr-ustecky.cz\)](https://www.kr-ustecky.cz/strategie-podpory-zdravi-a-rozvoje-zdravotnich-sluzeb)

2.3.3 Hodnocení strategických dokumentů politiky v oblasti závislosti kraje

Uveďte, zda bylo v r. 2023 realizováno hodnocení strategických dokumentů politiky v oblasti závislosti kraje.

- Název evaluovaného dokumentu: Strategie prevence závislosti Ústeckého kraje na období 2020-2023
- Typ hodnocení:

☐ průběžné	☐ externí
☒ závěrečné	☐ interní
	☒ kombinace obou
- Dostupné na webových stránkách: [Strategické dokumenty: Protidrogová politika: Ústecký kraj \(kr-ustecky.cz\)](https://strategickedokumenty.ustecky.cz/)
- Stručná charakteristika hodnocení: hodnocení provedl KPK ve spolupráci s Pracovní skupinou protidrogové politiky a dalšími subjekty působícími v oblasti prevence závislosti v Ústeckém kraji. Hodnocena byla jednotlivá opatření a úspěšnost plnění cílů, v rámci jednotlivých strategických oblastí dokumentu, došlo k souhrnu situace a popisu aktivit či změn, které přispěly k plnění cílů. Výstupy byly použity při tvorbě nového strategického dokumentu na další období.

2.4 Analýzy a studie v oblasti závislosti v r. 2023

V roce 2023 realizoval Odbor školství, mládeže a tělovýchovy **studii zaměřenou na duševní zdraví a rizikového chování žáků v Ústeckém kraji**, osloveni byli žáci druhého stupně všech základních škol a všech středních škol v Ústeckém kraji (mimo školy speciální). Výzkum realizoval Roman Petrenko a výzkumný tým Anreva Solution s.r.o. Na podrobný dotazník odpovědělo přes 20 000 žáků. Výsledky výzkumu potvrzují zhoršující se stav duševního zdraví dětí. Bohužel výjimečné nejsou ani případy sebepoškozování a pokusů o sebevraždy. Žáky také ohrožuje rizikové a nadměrné užívání technologií.

Závěrečná zpráva z výzkumného šetření je dostupná zde: [File.ashx \(kr-ustecky.cz\)](https://file.ashx(kr-ustecky.cz))

Hlavní výstupy za oblast závislosti:

Ze sledovaných rizikových látek jsou těmi nejčastěji užívanými energetické nápoje a alkohol. Pití energetických nápojů je rozšířené i na základních školách, alkohol až mezi středoškoláky. Zkušenosti s alkoholem strmě rostou s vyšším věkem žáků, v 6. ročnících pijí alkohol opakovaně jednotky procent žáků, ve 3. ročnících SŠ alkohol opakovaně konzumují více než dvě třetiny žáků. S užitím marihuany má zkušenost 24,1 % žáků, s nikotinovými sáčky 19,7 % žáků a s kratomem 8,9 % žáků. Nejčastější formou užívání tabáku či nikotinu jsou elektronické cigarety, jejich pravidelné užívání přiznává 26,3 % žáků. Během posledních 12 měsíců užilo energetické nápoje téměř denně 12 % žáků. S elektronickou cigaretou má zkušenost 51 % žáků, z toho 25 % pouze 1-2 x, 13 % opakovaně během roku, 5 % pravidelně – týdně a 8 % vapuje denně.

Čtvrtina dětí (24,1 %) se přiznává, že často omezují svůj spánek nebo vynechávají jídlo kvůli on-line aktivitám, dalších 24,3 % přiznává, že to udělají občas. Nejčastěji k tomu dochází kvůli trávení času na sociálních sítích a sledování videí. 22,8 % žáků přiznává problémy kvůli nadměrnému hraní počítačových her, což se týká zejména chlapců. Opakovaně až pravidelně mělo problém kvůli času strávenému hraním her 22,8 % žáků, kvůli času strávenému sledováním videí 28 % žáků a kvůli času strávenému na sociálních sítích 29,8 % žáků.

Jeví se, že získaná data potvrzují trend v ČR, který poukazuje na pokles užívání návykových látek mezi mládeží a přesun závislostního chování k technologiím.

2.5 Další významné aktivity politiky v oblasti závislostí v r. 2023 na krajské i místní úrovni

tabulka 2-2: Aktivity politiky v oblasti závislostí

Název aktivity	Realizátor	Cílová skupina	Popis aktivity
Krajská Adiktologická konference – 21. 9. 2023 s názvem „Boření mýtů“	Světlo Kadaň, z.s. ve spolupráci s Ústeckým krajem	Odborná a laická veřejnost	Témata: - historie a vývoj preventivních služeb a aktuální trendy v oblasti užívání - současná situace v regionu a krajský přístup k prevenci závislostí - ekonomické aspekty preventivních služeb - Národní protidrogová centrála a její role v prevenci na vnitrostátní i mezinárodní úrovni - diskusní fórum na dotazy diváků Účast cca 80 osob.
Adiktologický seminář I. – 30.11.2023	ProDítě 21 ve spolupráci s UK	Školní metodici prevence, pracovníci OSPOD, sociální kurátoři apod.	Představení adiktologických služeb pro děti a mládež, kazuistický seminář (PhDr. Radimecký, Mgr. Šulcová)
2 x metodické setkání s místními protidrogovými koordinátory – 7.-8. 6. a 16. 11. 2023	KÚÚK – odbor sociálních věcí (OSV)	Místní protidrogoví koordinátoři obcí	Informace z KÚÚK a dění v oblasti protidrogové politiky a dalších příbuzných oblastí, aktuální situace na obcích
6 x setkání Pracovní skupiny protidrogové politiky	KÚÚK - OSV	Poskytovatelé adiktologických služeb, zástupci ÚK, policie, hygienické stanice atd.	Pravidelná setkání koordinační skupiny pro oblast prevence závislostí
Setkání aktérů primární prevence v oblasti adiktologie – 25. 10. 2023	KÚÚK - OSV	Poskytovatelé primární prevence v oblasti adiktologie, zástupci ÚK	Aktivita navazuje na opatření Strategie prevence rizikového chování v Ústeckém kraji 2020-2023, „cíl č. 2: Efektivnější koordinace a spolupráce v oblasti primární prevence v Ústeckém kraji“, „1. Opatření: Užší spolupráce mezi subjekty zabývající se primární prevencí v kraji i v rámci odborů krajského úřadu“. Ze setkání vyplývají aktuální informace z oblasti prevence v kraji, o realizovaných programech, aktuality z MŠMT, dochází k navázání užší spolupráce i k výměně zkušeností. Od roku 2024 bude platforma koordinována

			z odboru školství, mládeže a tělovýchovy a bude zahrnovat primární prevenci v celé své šíři (zakotveno jako nová aktivita rámci koncepce primární prevence)
Exkurze do věznice Zeithain – 27. 4. 2023	KÚÚK - OSV	Pracovníci adiktologických služeb	Odbor sociálních věcí uspořádal pro pracovníky adiktologických služeb exkurzi do Zeithain. Výjezdu se účastnilo 15 pracovníků.
Vzdělávání – Psychiatrické minimum – 19.-21. 6. 2023	Fokus Labe	Pracovníci adiktologických služeb	Odbor sociálních věcí organizoval pro pracovníky adiktologických služeb 20 hodinový akreditovaný kurz „na klíč“ na téma Psychiatrické minimum, které bylo vybráno na základě poptávky služeb a jejich potřeb z praxe. Kurz byl pro účastníky zdarma, účastnilo se 16 osob.
Vzdělávání – na témata drogové problematiky a problematiky – Fakta a mýty o drogách, Kyberbezpečnost a Mediální gramotnost na internetu	Policejní prezidium	Místní protidrogoví koordinátoři a manažeři prevence kriminality	Pro preventivní pracovníky obcí byly realizovány semináře zdarma v rámci krajského projektu prevence kriminality na rok 2023.
Vzdělávání - Nové drogy – 12. 4. 2024	Národní protidrogová centrála	Školní metodici prevence škol v ÚK	Informační seminář k novým látkám a doporučeném postupu škol.
Výzkumná studie zaměřená na duševní zdraví žáků a rizikové chování	KÚÚK Odbor školství, mládeže a tělovýchovy (OŠMT)	Žáci 2. stupně základních škol a středních škol	Bylo popsáno v kapitole 2.4
Projekt Ústeckého kraje „Podpora duševního zdraví ve školách Ústeckého kraje 2023“	KÚÚK - OŠMT	Pedagogičtí pracovníci škol a školských zařízení v ÚK, žáci odborná veřejnost	Návazný projekt na projektu z roku 2022, zaměřen n rozvoj kompetencí pedagogických pracovníků škol a školských zařízení v ÚK a na podporu nově vzniklých krizových týmů v kraji (vzdělávání, supervize, projekt Podpora sborovny, konference)
Konference primární prevence rizikového chování – „Duševní zdraví na dosah II.“ – 5. 10. 2023	KÚÚK - OŠMT	Pedagogičtí pracovníci všech typů škol a široká odborná veřejnost	Jednodenní odborná konference byla pořádána jako jedna z aktivit krajského projektu s názvem „Podpora duševního zdraví ve školách Ústeckého kraje 2023“. Účastnilo se cca 100 osob.

Individuální projekt Ústeckého kraje Multidisciplinarita	KÚÚK - OSV	Osoby závislé trpící zároveň duševním onemocněním Adiktologické služby Zdravotnické služby	Projekt od 6/2023-5/2026, zajišťován ve spolupráci s Fokusem Labe Cíl - nastavit systém pro koordinaci multidisciplinární spolupráce v ÚK v rámci probíhající transformace péče o duševní zdraví v ČR. V každém regionu ÚK (8) zapojit 4 týmy, které začnou vytvářet propojený multidisciplinární systém a vytvoří v každém okrese Ústeckého kraje regionální multidisciplinární partnerství. Adiktologická klientela je jednou z cílových skupin
Individuální projekt Ústeckého kraje Rozvoj střednědobého plánování v Ústeckém kraji (ROSPÚK)	KÚÚK - OSV	Z hlediska problematiky závislosti – služby terénních programů a odborného sociálního poradenství s cílovou skupinou osob závislých	Realizace od 5/2023 do 4/2026. Klíčovými aktivitami jsou: 1. analýza potřebnosti služeb - výstupy z analýzy budou podkladem pro vytvoření nového strategického dokumentu SPRSS na období 2025–2027, 2. vzdělávání pracovníků sociálních služeb zapojených do projektu (celkem 96 vzdělávacích kurzů pro 366 osob pracujících v sociálních službách), 3. metodická podpora u vybraných druhů sociálních služeb – nastavování vizí a požadavků Ústeckého kraje pro tyto služby: sociálně aktivizačních aktivit pro rodiny s dětmi, odborného sociálního poradenství (OSP), nizkoprahových zařízení pro děti a mládež a terénní programů (TP) (celkem zapojeno 183 služeb).

3 Finanční zajištění politiky v oblasti závislosti na krajské a místní úrovni

3.1 Způsob financování služeb krajem

Ústecký kraj poskytuje dotace na sociální a zdravotní služby v oblasti prevence závislosti prostřednictvím vyhlášených dotačních programů a předložených žádostí o dotace. Financování je jednoleté. Platná certifikace odborné způsobilosti u sociálních a zdravotních služeb není podmínkou přidělení dotace. V rámci sociálního odboru jsou podporovány pouze sociální služby, které jsou součástí aktuální Základní sítě služeb a jejich základní činnosti. Dotační programy na podporu sociálních služeb z krajských prostředků (vyjma prostředků z kapitoly 313 MPSV) realizuje kraj vždy o rok dříve tak, aby byly dotace na základě uzavřených smluv připsány na účty poskytovatelů již do konce roku předcházejícímu roku podpory. Kraj se tímto snaží zajistit alespoň částečné „předfinancování“ poskytovatelů sociálních služeb do doby, než poskytovatelé

obdrží prostředky, které kraj dostává na podporu sociálních služeb ze státního rozpočtu a od dalších donátorů. Metodika Ústeckého kraje pro financování služeb má nyní nastavena taková pravidla, že poskytovatelé mohou mít všechny měsíce finančně pokryty z velkého dotačního programu ať předchozího nebo nového dotačního roku a nedochází k výpadku. Zároveň mohou poskytovatelé služeb (primárně bez dalších zdrojů financování např. z úhrad, bez zřizovatele) možnost požádat odbor sociálních věcí o přednostní vyplacení dotace. Podpora projektů primární prevence probíhá v rámci odboru školství, mládeže a tělovýchovy, kdy si mohou školy a školská zařízení požádat o úhradu programu primární prevence neziskové organizace. U žádostí na začlenění programů dlouhodobé specifické primární prevence je nutné předložit certifikaci nebo odborné stanovisko Pedagogicko-psychologické poradny. Programy pro zdravotní účely je možné podpořit v rámci dotačního programu odboru zdravotnictví.

Souhrn krajské dotační podpory a podrobnosti k dostupným dotačním programům následují v kapitole 3.3 Rozpočtové výdaje na politiku v oblasti závislosti v kraji a konkrétní částky jsou k dispozici v tabulce 3-1: Rozpočtové zdroje kraje na politiku v oblasti závislosti v roce 2023.

3.2 Způsob zajištění financování adiktologických služeb ze strany obcí

Obce v Ústeckém kraji se podílejí na financování adiktologických služeb, celkem se jednalo o 30 donátorů. Z hlediska obcí s rozšířenou působností financuje dlouhodobě služby 15 z 16 obcí. Na spolufinancování participují také obce II. a I. stupně, dle získaných údajů se v roce 2023 jednalo o 15 obcí, což je stejný počet jako v roce 2022. Nejvíce jsou podporované terénní programy vzhledem k tomu, že většinou zasahují do více regionů. Zapojené je i větší množství malých obcí a byt' se jedná o nízké částky, řádově v tisíci korunách, vyjadřují tím obce svůj zájem na problematice závislosti. Především se jedná o podíl na terénním programu Litoměřicko.

Podpora služeb z rozpočtů obcí je obvykle závislá na tom, jestli v lokalitě konkrétní služba působí a zda obec vnímá na svém území problematiku závislosti jako problém. Tato forma pomoci je různého charakteru. U větších obcí se jedná o dotační tituly na zajištění sociálních služeb v daném regionu (př. Ústí nad Labem, Chomutov aj.), v menších obcích se jedná o podporu služeb na základě individuální žádosti bez vypsaného dotačního titulu (př. Rumburk), případně dochází k nákupu služeb (př. Polepy). Samostatný dotační program pouze pro adiktologické služby má obec Roudnice nad Labem. Některá města nepodporují pouze nízkoprahové služby nebo služby léčby závislosti, ale i preventivní aktivity primární prevence. Preventivní aktivity podporuje ve velké míře dlouhodobě město Litoměřice, díky které jsou realizované programy poskytované školám do výše dotací zdarma, podporuje se i prevence mimo školní prostředí např. v sociálních službách. K financování programů primární prevence se postupně přidala také další města, jako např. Most (z dotace prevence kriminality), Chomutov nebo Postoloprty.

Souhrn finanční podpory obcí a podrobnější informace následují v kapitole 3.3 Rozpočtové výdaje na politiku v oblasti závislosti v kraji, konkrétní částky jsou k dispozici v tabulce 3-2: Výdaje z rozpočtu obcí na politiku v oblasti závislosti v r. 2023.

3.3 Rozpočtové výdaje na politiku v oblasti závislosti v kraji

KRAJ:

V roce 2023 činila celková finanční podpora kraje na protidrogovou politiku 21 576 084 Kč. Proti roku 2022 se jedná o snížení podpory o 505 846 Kč. Z celkové částky podpory činily dotace na sociální a zdravotní služby sumu 2 472 360, což je o cca 1 mil. Kč více, než předchozí rok. K nižším výdajům došlo v rámci podpory Protialkoholní a protitoxikomanické záchytné stanice, podpora činila cca o 1,6 mil. Kč méně, než v roce 2022. V roce 2023 došlo navíc k podpoře z Fondu Ústeckého kraje na aktivity. Souhrnná částka krajské podpory se v posledních letech příliš neliší, mění se pouze poměr podpory sociálních služeb a záchytné stanice. Vysoký podíl závazku veřejné

služby vůči záchytné stanici výrazně navyšuje celkovou finanční podporu kraje. Podpora primární prevence v oblasti závislostního chování není samostatně vyčíslena, neboť realizátoři prevence nejsou samostatnými příjemci dotace z krajského rozpočtu.

tabulka 3-1: Rozpočtové zdroje kraje na politiku v oblasti závislostí v r. 2023

Rozpočtový zdroj/dotační program	Popis	Specifický/obecný titul	Podmínka certifikace	Jednoletá/víceletá podpora	Výše výdajů (v Kč) na politiku v oblasti závislostí
Dotační program Podpora sociálních služeb protidrogové politiky 2023	Podpora sociálních služeb, které jsou součástí základní sítě služeb ÚK a poskytují služby pro cílovou skupinu osob ohrožených závislostí nebo závislých na NL.	specifický	ne	jednoletá	1 999 860
Dotační program Podpora vybraných služeb zdravotní péče 2023	Podpora služeb zdravotní péče, vyhlašováno odborem zdravotnictví, podpora substituční léčby a Krajské adiktologické ambulance a poradny pro děti a dorost	obecný	ne	jednoletá	472 500
Fond Ústeckého kraje	Podpora aktivit v oblasti prevence závislostí, na které nelze žádat v žádném z dotačních programů Ústeckého kraje	obecný	ne	Jednoletá/na akci	223 750
Závazek veřejné služby	Provoz Protialkoholní a protitoxikomanické záchytné stanice Teplice			jednoletá	18 879 974
Celkem					21 576 084

Zdroje krajské finanční podpory:

- Dotační program „Podpora Ústeckého kraje na sociální služby protidrogové politiky“ (tzv. Protidrogový program) – administruje odbor sociálních věcí, specifický titul, pravidelný jednoletý.
Priority stanovené nejsou, podporovány jsou registrované sociální služby dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, jejichž cílovou skupinou jsou osoby ohrožené závislostí

či závislé na návykových látkách. Jedná se konkrétně o služby: odborné sociální poradenství (§ 37), kontaktní centra (§ 59), služby následné péče (§ 64), terapeutické komunity (§ 68) a terénní programy (§ 69). Služby musí být součástí Základní sítě sociálních služeb Ústeckého kraje a jejich poskytovatelé disponují Pověřením Ústeckého kraje k zajištění dostupnosti sociálních služeb na území Ústeckého kraje. Dotace Protidrogového programu je určena na financování základních činností služeb s výjimkou potravinového servisu u kontaktních center. Harm reduction aktivity jsou považovány za základní činnost nízkoprahových služeb. Certifikace není podmínkou. V roce 2023 došlo k navýšení alokace dotačního programu z 1 mil. Kč na 2 mil. Kč, následně na rok 2024 došlo k navýšení na 2,5 mil. Kč.

- Dotační program „Podpora Ústeckého kraje na sociální služby – Malý dotační program“ – administruje odbor sociálních věcí, obecný titul, pravidelný jednoletý

Program je určen pro podporu sociálních služeb zařazených v Základní síti kraje, vyjma služeb pro osoby závislosti ohrožené či závislé podporované v Protidrogovém programu. V rámci tohoto titulu je podporována služba domovy se zvláštním režimem, jejíž cílovou skupinou jsou osoby s chronickým duševním onemocněním a osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, obvykle se jedná o kombinace. Vzhledem k tomu, že se nejedná o službu pouze pro cílovou skupinu osob se závislostí, je služba financována v obecném dotačním programu. Na rok 2023 poskytovatel o krajskou podporu nežádal.

- Dotační program „Podpora vybraných služeb zdravotní péče“ – administruje odbor zdravotnictví, obecný titul, pravidelný jednoletý. Certifikace není podmínkou. V rámci priority „programy léčby osob závislých na drogách a ostatních návykových látkách a akutně intoxikovaných“ je v programu pravidelně podporován projekt společnosti Krajská zdravotní a.s. zaměřený na substituční léčbu závislých na opioidech a projekt Krajské adiktologické ambulance a poradny pro děti a dorost spolku DRUG-OUT Klub. Podporována je zdravotní složka služby. Podpora v roce 2023 je obdobná jako v roce předchozím.

- Dotační program „Prevence rizikového chování v Ústeckém kraji“ – administruje odbor školství, mládeže a tělovýchovy, obecný titul, pravidelný jednoletý

Žádat mohou školy a školská zařízení – na začlenění programu specifické primární prevence do výuky, na systematickou práci s třídními kolektivy, skupinami v oblasti rizikového chování, na podporu zvyšování odborných znalostí a kompetencí pedagogů v problematice primární prevence a řešení rizikových projevů chování, včetně supervizních a mentorských činností a dále na specializační studium pro školní metodiky prevence akreditované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Přímá podpora poskytovatelů primární prevence možná není, školy však mohou žádat na úhradu konkrétního preventivního programu. U žádostí na začlenění programů dlouhodobé specifické primární prevence je nutné předložit certifikaci nebo odborné stanovisko Pedagogicko-psychologické poradny.

- Závazek veřejné služby – financování Protialkoholní a protitoxikomanické záchytné stanice – financována pouze z krajských prostředků významnou částkou pohybující se mezi 18-20 mil. ročně, proti roku 2022 bylo proúčtováno o cca 1,6 mil. Kč méně.

- Fond Ústeckého kraje – možnost financovat aktivity, na které nelze žádat v realizovaných dotačních titulech. V roce 2023 byla podpořena krajská adiktologická konference spolku Světlo Kdaň, pořízení Fixpointů a úprava zázemí služby Most k naději.

Dotační podpora kraje prostřednictvím kapitoly 313 MPSV – tato podpora není vypisována v tabulce č. 3. 1 Rozpočtové zdroje kraje na politiku v oblasti závislosti v roce 2023, neboť se primárně nejedná o krajské finanční prostředky, podrobně je vyčíslena až v tabulce č. 3. 3 Souhrn výdajů podle typu služeb/podle účelu ve sloupci „kapitola MPSV č. 313“. Financováno prostřednictvím dotačního programu „Podpora sociálních služeb v Ústeckém kraji“ – administruje odbor sociálních věcí, obecný titul, pravidelný jednoletý, certifikace není podmínkou. Podporovány jsou služby zařazené do Základní sítě sociálních služeb Ústeckého kraje. Míra podpory se řídí Principy a prioritami dotačního řízení na podporu poskytování sociálních služeb, které každoročně definuje MPSV a Metodikou Ústeckého kraje pro poskytování finanční podpory poskytovatelům sociálních služeb v rámci programu Podpora sociálních služeb v Ústeckém kraji, ve které je uveden způsob výpočtu optimální výše dotace a stanovení

reálné výše finanční podpory. V roce 2023 byla podpora služeb o cca 9 mil. Kč vyšší, než v roce 2022. Celkem došlo k financování částkou 68 686 622 Kč.

OBCE:

V roce 2023 spolufinancovalo adiktologické služby a prevenci závislostí celkem 30 obcí v souhrnné výši 11 363 902 Kč. Jedná se o cca o 2 mil. Kč vyšší podporu, než v roce 2022 (9 287 149 Kč). Počet obcí podporujících tuto oblast je poslední 2 roky stabilní, narůstá finanční podpora.

Ve srovnání s předchozím rokem nedošlo k propadům ve financování (pouze v jedné obci o 37 tis. Kč), podpora byla stejná nebo v řadě případů vyšší. Navýšené finanční prostředky poskytly např. obce Děčín, Ústí nad Labem, Šluknov, Trmice aj. Značnou dotaci poskytlo město Varnsdorf spolku DRUG-OUT Klub na zabezpečení Poradny pro závislosti, které hrozil zánik vzhledem k nedostatku finančních prostředků (594 tis. Kč). V roce 2023 financovala nově proti roku 2022 Mšené Lázne nebo Polepy. Naopak zapojeny do financování nebyly již obce Česká Kamenice, Klášterec nad Ohří, Libotenice.

tabulka 3-2: Výdaje z rozpočtu obcí na politiku v oblasti závislostí v r. 2023

	Popis (typ podporované aktivity)	Výše výdajů (v Kč) na politiku v oblasti závislostí
Bílina	Podpora terénních programů spolku Most k naději	150 000
Benešov nad Ploučnicí	Podpora terénních programů Centra sociálních služeb Děčín	84 000
Bohušovice nad Ohří	Podpora terénních programů Oblastního spolku ČCK Litoměřice	5 000
Děčín	- Dotace Centru sociálních služeb Děčín – podpora kontaktního centra, terénních programů, odborného sociálního poradenství a služeb následné péče	5 482 652,3 (KC 2 290 334,33 + TP 1 693 200,51 + OSP 278 865,39 + NP 1 220 252,07)
	- Dotace Charitě Česká Kamenice pro domov se zvláštním režimem pro CS osob ohrožených závislostí nebo závislých na návykových látkách a osoby s chronickým duševním onemocněním v České Kamenici	143 000
	- Dotace DRUG_OUT Klubu pro Krajskou adiktologickou ambulanci pro děti a mládež	13 000
Dubí	Podpora terénních programů WHITE LIGHT I. Teplicko	30 000
Chomutov	- Podpora služeb spolku Světlo Kadaň – kontaktní centrum, terénní programy, Poradna Světlo, primární prevence Světlem k prevenci)	297 000 (KC 100 tis. + TP 100 tis. + OSP 47 tis. + PP 50 tis.)
	- Podpora projektu Revolution Train	296 000

Jirkov	Podpora terénních programů spolku Světlo Kadaň	20 000
Kadaň	Podpora Světla Kadaň pro kontaktní centrum Kadaň, terénní programy a Poradnu Světlo	105 000 (KC 80 tis. + TP 20 tis. + OSP 5 tis.)
Křešice	Podpora terénních programů Oblastního spolku ČČK Litoměřice	7 000
Liběšice	Podpora terénních programů Oblastního spolku ČČK Litoměřice	2 000
Libochovice	Podpora terénních programů Oblastního spolku ČČK Litoměřice	5 000
Litoměřice	- Program Podpora sociálních služeb – podpora kontaktního centra a terénních programů Oblastního spolku ČČK Litoměřice	150 000 (KC 120 tis. + TP 30 tis.)
	- Programy primární prevence KC Litoměřice	153 080
Litvínov	Dotace na zajištění Terénních programů (TP) a Sociální protidrogové poradny Janov (OSP) spolku Most k naději	105 000 (TP 80 tis. + OSP 25 tis.)
Louny	Podpora terénních programů spolku Mostu k naději	120 000
Lovosice	Podpora služeb Oblastního spolku ČČK Litoměřice – kontaktní centrum a terénní programy	107 000 (KC 42 tis. + TP 65 tis.)
Most	- Dotace na podporu sociálních služeb spolku Most k naději – kontaktní centrum, terénní programy, služby následné péče a penitenciární péče ve věznicích	630 000 (KC Most 320 tis. + NP 65 tis. + TP 220 tis. + OSP věznice 25 tis.)
	- Dotace z kapitoly prevence kriminality spolku Most k naději na primární prevenci	46 500
	- Podpora projektu Revolution Train	148 000
Mšené Lázně	- Podpora terénních programů Oblastního spolku ČČK Litoměřice	3 000
Osek	Podpora terénních programů spolku Mostu k naději – nákup služeb	50 000
Polepy	Podpora terénních programů Oblastního spolku ČČK Litoměřice – nákup služeb	2 000
Postoloprty	- Podpora terénních programů spolku DRUG-OUT Klub	40 000
	- Preventivní aktivity spolku DRUG-OUT Klub	40 000

Roudnice nad Labem	- Podpora terénních programů a kontaktního centra Oblastního spolku ČCK LTM	200 000 (TP 88 280 tis. + KC 111 720 tis.)
Rumburk	Podpora kontaktního centra Rumburk organizace WHITE LIGHT I. (individuální žádosti o dotace)	300 000
Šluknov	Podpora terénních programů Šluknovsko - WHITE LIGHTI.	25 000
Štětí	Podpora služeb Oblastního spolku ČCK Litoměřice – kontaktní centrum a terénní programy	145 000 (TP 125 tis. + KC 20 tis.)
Teplice	Dotace na podporu kultury, neziskových aktivit a seniorů (individuální účely) - podpora WHITE LIGHT I. na programy kontaktní centrum (včetně odvozu kontaminovaného odpadu a krizových židlí), terénní programy, odborné sociální poradenství - Podpora spolku DRUG-OUT Klub - Krajská adiktologická ambulance pro děti a mládež	262 500 (KC 137 500 tis. + TP 62 500 tis.+ OSP 62 500) 30 000
Trmice	Podpora terénních programů spolku DRUG-OUT Klub	144 000
Ústěk	Podpora terénních programů Oblastního spolku ČCK Litoměřice	2 000
Ústí nad Labem	Dotačního titulu Podpora sociálních služeb a služeb blízkých službám sociálním - Podpora služeb spolku DRUG-OUT Klub – kontaktní centrum, terénní programy, adiktologická ambulance pro dospělé, krajská adiktologická ambulance pro děti a mládež - Podpora služeb ústavu WHITE LIGHT I. - služby následné péče, adiktologická ambulance	852 540 (KC 285 500 + TP 294 720 + OSP dětská 136 160 + OSP dospělá 136 160) 174 630 (NP 81 560 + OSP 93 070)
Varnsdorf	- Podpora terénních programů Šluknovsko ústavu WHITE LIGHT I. - Poradny pro závislosti spolku DRUG-OUT klub	100 000 594 000
Žatec	Podpora kontaktního centra Žatec spolku Most k naději	300 000
Celkem		11 363 902.3

tabulka 3-3: Souhrn výdajů na politiku v oblasti závislosti podle typu služeb/podle účelu v r. 2023 (v Kč)

Typ služeb	2022			2023		
	rozpočty		MPSV	rozpočty		MPSV
	krajů	obcí	313	krajů	obcí	313
Preventivní služby**	0	311 000	0	0	733 580	0
Primárně-preventivní programy realizované školami a školskými zařízeními	0	0	0	0	0	0
Primárně-preventivní programy realizované jinými subjekty	0	311 000	0	0	289 580	0
Jiné a nezařazené preventivní programy	0	0	0	0	444 000	0
Adiktologické služby minimalizace rizik	623 330	6 968 327	41 309 900	1 317 580	7 674 755	47 957 000
Terénní programy	312 760	4 008 627	20 337 600	701 940	3 567 701	23 926 700
Kontaktní centra	310 570	2 959 700	20 972 300	615 640	4 107 054	24 030 300
Sloučené programy kontaktních center a terénních programů	0	0	0	0	0	0
Jiné a nezařazené harm reduction programy	0	0	0	0	0	0
Adiktologické služby ambulantní léčby a poradenství	694 770	457 197	9 526 400	837 880	1 420 755	11 642 500
Ambulantní služby zdravotní	300 000	0	0	270 000	0	0
Ambulantní služby sociální	36 040	253 687	2 933 700	182 380	1 105 435	5 067 700
Jiné a nezařazené ambulantní služby	358 730	203 510	6 592 700	385 500	315 320	6 574 800
Preventivní a léčebné služby ve vězení	0	20 000	1 568 000	51 390	25 000	1 386 700
Služby online a telefonického poradenství	0	0	0	0	0	0
Adiktologické služby rezidenční léčby	148 700	320 400	5 058 600	147 930	143 000	4 831 422
Lůžkové zdravotní služby	0	0	0	0	0	0
Terapeutické komunity	106 670	0	0	147 930	0	0
Domovy se zvláštním režimem*** určené primárně osobám s diag. závislosti, příp. jiné zařízení pro chronickou (paliativní) péči osob s diag. závislosti	42 030	320 400	5 058 600	0	143 000	4 831 422
Jiné a nezařazené rezidenční služby	0	0	0	0	0	0
Adiktologické služby následné péče	75 130	1 210 225	2 394 000	117 580	1 366 812	3 051 000
Následná péče ambulantní	0	88 000	444 000	9 150	65 000	689 300
Následná péče pobytová	75 130	1 122 225	1 950 000	108 430	1 301 812	2 361 700
Jiné a nezařazené služby následné péče	0	0	0	0	0	0
Sociální podniky	0	0	0	0	0	0
Záchytné stanice a ošetření intoxikovaných osob	20 540 000	0	0	18 879 974	0	0
Prevence drogové kriminality	0	0	0	0	0	0
Koordinace/výzkum/informace	0	0	0	0	0	0
Jiné nezařazené****	0	0	0	223 750	0	0
CELKEM	22 081 930	9 287 149	59 856 900	21 576 084	11 363 902	68 868 622

3.4 Další důležité informace / změny ve financování proběhlé v r. 2023

Úhrada vzdělávacích seminářů – kraj financoval vzdělávání pracovníků adiktologických služeb, jednalo se o 20 hodinový vzdělávací akreditovaný seminář „na klíč“ na témata Psychiatrické minimum 42 600 Kč. Všechny podstatné informace, včetně změn ve financování, byly uvedeny v předchozích kapitolách.

4 Adiktologické služby

4.1 Síť adiktologických služeb v kraji

V Ústeckém kraji není definována adiktologická síť služeb. Sociální služby pro cílovou skupinu osob závislých a závislostí ohrožených jsou zařazené do Základní sítě sociálních služeb Ústeckého kraje 2022-2024. Potřebnost adiktologických služeb je zakotvena v krajské strategii prevence závislostí na období 2020-2023, následně 2024-2028.

Ústecký kraj má zajištěnou provázanou síť služeb obsahující základní spektrum služeb prevence, léčby a resocializace pro osoby ohrožené závislostí, závislé osoby a jejich blízké. V oblasti sociálních služeb působí v kraji 6 poskytovatelů sociálních služeb poskytujících během roku 2022 celkem 30 sociálních služeb – 9 kontaktních center, 9 terénních programů, 3 služby následné péče, 1 terapeutickou komunitu a 8 odborných sociální poradenství pro cílovou skupinu závislých osob i jejich blízkých. Převážná většina služeb je certifikovaných, dlouhodobě poskytovaných a spolufinancovaných z rozpočtu kraje a obcí. Pro pomoc osobám závislým jsou dostupné také zdravotní služby, zařízení Krajské zdravotní a.s. jako Psychiatrická oddělení Masarykovy nemocnice a Nemocnice Most, psychiatrické nemocnice, Protialkoholní a protitoxikomanická stanice v Nemocnici Teplice a další ambulantní služby.

V rámci sítě adiktologických služeb jsou vnímané následující nedostatky. Nedostatečně zajišťované jsou zdravotnické služby jako detoxifikace a substituce. Vzhledem k rozloze kraje a jediném místě poskytování v Ústí nad Labem, jsou tyto služby pro řadu klientů nedostupné. Kapacita detoxifikačních lůžek je nedostatečná (pouze 3 na celý kraj), bylo by vhodné jejich navýšení a umístění také v jiné části regionu. Malá kapacita je psychiatrických lůžek pro krátkodobou hospitalizaci. Méně dosažitelné jsou doléčovací programy a ambulantní poradenská zařízení, která působí jen v několika místech regionu, pro dospělé i pro děti. Nadále v kraji chybí psychiatři, psychologové, odborní lékaři (stomatologové, gynekologové aj.), lékaři předepisující substituční látky a vůbec lékaři ochotní pracovat s touto cílovou skupinou. Potřebné jsou služby pro uživatele alkoholu. Jedná se o problém většiny měst v kraji z hlediska ochrany veřejnosti i klientů samotných. Především jde o potřeby nízkoprahového denního zařízení tolerující uživatele alkoholu (úskalí je vnímáno v zajištění služby a také ve veřejném mínění). Možnosti pro bydlení uživatelů návykových látek jsou velmi omezené. Vzhledem k tomu mění některé azylové domy, především pro jednotlivce, přístup ke své cílové skupině a snižují práh pro klienty – uživatele alkoholu nebo jiných návykových látek. K těmto uživatelům je přístupováno individuálně, a pokud jsou dodržována pravidla azylového domu, není nijak narušováno soužití s ostatními obyvateli domu a klient spolupracuje na plnění individuálního plánu, není případné nadužívání návykových látek nebo závislost pro pobyt v azylovém domě kontraindikací. V rámci sociální práce jsou pak klienti motivováni k řešení jejich užívání a je jim nabízena odborná pomoc dostupných adiktologických služeb.

Nedostupná je možnost bydlení pro uživatele s kombinací např. se zdravotním postižením či mentálním handicapem, toto je zároveň celorepublikovým problémem a takovým osobám je obtížné zajistit jakoukoliv formu bydlení (s různou mírou podpory).

Vzhledem k nárůstu klientů s duálními diagnózami narůstá potřeba služeb pro tuto cílovou skupinu jak pro dospělé, tak pro dětskou klientelu. Částečně tuto potřebu zasanuje ve Šluknovském výběžku nově podpořené Centrum duševního zdraví spolku DRUG-OUT Klub ve Varnsdorfu, které bude v provozu od roku 2024. Ústecký kraj připravil projektu Multidisciplinarita, v rámci něhož by měly vzniknout do roku 2026 multidisciplinární týmy ve všech okresech kraje, přičemž jednou z cílových skupin podpory budou osoby závislé.

4.2 Adiktologické preventivní služby

- Zhodnocení sítě služeb v oblasti prevence, vč. popisu hlavních nedostatků v kraji: v ÚK nabízí čtyři poskytovatelé komplexní programy specifické primární prevence rizikového chování (nejen) v oblasti závislostí, jsou to: Světlo Kadaň, z.s., WHITE LIGHT I., z.ú., Oblastní spolek ČČK Litoměřice a spolek Most k naději. Nabízeny jsou čtyři programy všeobecné prevence a dva prevence selektivní.
- Změny v r. 2023: beze změn
- Sít (podrobné informace a počty viz tabulka 4-1)

Programy poskytovatelů jsou v rámci akreditovaného rozsahu rizikového chování sestavovány „na míru“ potřebám škol i jednotlivých tříd. Do výše získaných dotací mohou být programy realizovány zdarma, případně za nižší cenu. S třídními kolektivy se obvykle formou tříhodinových interaktivních bloků. Některé organizace nabízejí kromě práce s dětmi další aktivity, jako jsou informační besedy pro rodiče, nabízejí vzdělávání pro pedagogy a metodiky prevence nebo konzultace pro pracovníky škol i žáky. Spolek Světlo Kadaň realizuje vzdělávání pro lektory primární prevence. V krajské prevenci působí kromě neziskových organizací také další subjekty, významnou roli zejména v metodické podpoře škol hrají Pedagogicko-psychologická poradna Ústeckého kraje. Programy zajišťuje také Zdravotní ústav. V některých obcích se zapojují do prevence pracovníci sociálních odborů nebo městské/obecní policie, které se zaměřují především na právní aspekty v souvislosti s návykovými látkami.

Spolek Světlo Kadaň realizuje certifikovaný dlouhodobý program školské všeobecné primární prevence „Světlem k prevenci“ pro základní školy od 4. nebo 6.-9. ročníku a střední školy od 1.-3. ročníku. Jedná se o komplexní interaktivní program zaměřený na 7 tematických okruhů (i mimo oblast adiktologie), v rámci kterých nabízí realizaci 19 tematických bloků. Spolek také nabízí akreditované kurzy v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro pedagogy, metodiky prevence, lektory primární prevence a další osoby, které se na prevenci chtějí podílet. Dále organizace zajišťuje jednorázové besedy, projektové dny, exkurze do zařízení sociálních služeb, semináře a workshopy pro pedagogy, rodiče a širokou veřejnost. Působí v oblasti vzdělávání pedagogických pracovníků, od roku 2022 nově pořádají tzv. Rozcvičky v prevenci, které jsou zaměřené na vedení třídnických hodin a mají velký ohlas (disponují také akreditací MŠMT). Poskytují konzultace, vedou tréninkové skupiny. Podrobná nabídka spolku zde: <https://www.svetlokadanzs.cz/primarni-prevence/>. V roce 2023 byla ve spolupráci s Pedagogicko-psychologickou poradnou realizována podpora ve vedení třídnických hodin pro 11 sboroven. Rozšířena byla kapacita programů selektivní prevence.

Organizace WHITE LIGHT I., z.ú. v rámci Centra primární prevence a zajišťuje autorský preventivní program všeobecné primární prevence „Všeho (jenom) s Mírou“ pro žáky 5.–7. tříd základních škol. Certifikovaný program obsahuje 4 tříhodinové bloky a je zaměřen na prevenci nelátkových závislostí, užívání alkoholu a kouření. Program získal v roce 2019 prestižní ocenění v rámci národního kola Evropské ceny prevence kriminality. V roce 2022 vytvořil 5. blok programu zaměřený na prevenci závislosti na moderních technologiích s názvem „Člověk – tvor připojený“. Nově je zpracován program selektivní prevence. Podrobná nabídka organizace je zde: <https://wl1.cz/centrum-primarni-prevence/>

Oblastní spolek ČČK Litoměřice provozuje středisko Primární prevence Litoměřice, které poskytuje certifikovaný dlouhodobý program všeobecné primární prevence pro (nově) 4.–9. třídu základních škol a semináře pro střední školy. Program Dlouhodobé školské primární prevence (DŠPP) nabízí v základní podobě 15 převážně tříhodinových tematických bloků z oblasti rizikového chování (na I. stupni ZŠ jsou bloky dvouhodinové). Středisko také realizuje upravený program v praktických a speciálních školách. Novinkami v programu jsou: program již od 4. třídy, příprava programu selektivní primární prevence, příprava dvou vzdělávacích programů pro pedagogy. Podrobné informace jsou dostupné zde: <http://www.kclitomerice.cz/kc-preven>. Z důvodu nízkého personálního obsazení došlo v roce 2023 ke snížení počtu realizovaných programů.

Most k naději, z.s. realizuje interaktivní besedy pro 5.–9. ročníky ZŠ, SŠ, VOŠ a VŠ (blok 2 hodiny) přímo ve školách nebo v zázemí K-centra v Mostě. Podrobné informace k preventivním aktivitám zde:

<http://www.mostknadeji.eu/ustecky-kraj/preventivni-aktivity-mostecko/>. Od roku 2021 je poskytován komplexní dlouhodobý program všeobecné školské primární prevence pro 3.– 9. třídy ZŠ škol pod názvem „Prevence je Most k naději“. Program nabízí 12 témat na různé druhy rizikového chování, včetně ukázkové hodiny pro pedagogy, jeden blok je sestaven na 3 vyučovací hodiny (3x45 minut). Z důvodu pozastavení certifikačního procesu za strany MŠMT se není zatím program certifikován. Veškeré informace k programu jsou uvedené zde: <http://www.mostknadeji.eu/program-primarni-prevence/>. Navázaná spolupráce je se školami v Mostě, v Chanově, v Janově, v Litvínově a v Horním Jiřetíně.

Zdravotní Ústav se sídlem v Ústí nad Labem realizuje program všeobecné primární prevence Hravě o prevenci pro základní školy, v nabídce programu je 20 témat z oblasti zdravého životního stylu a prevence rizikového chování. Jedná se o dvouhodinové bloky realizované 2x za školní rok od 1. do 9. ročníku. Téma zdravého životního stylu, prevence kuřáctví a alkoholismu se přímo či nepřímo dotýká každého tématu. Program nabízí od roku 2021 nové bloky zaměřené na duševní zdraví – Hravě zdravě v duši a Hravě do pohody. Celkem je za rok 2023 odhadována podpora 550 tříd a 10 600 žáků. Podrobně na webových stránkách programu: <https://www.hraveoprevenci.cz/>.

Pedagogicko-psychologická poradna Ústeckého kraje a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, Teplice, p. o. (PPP ÚK) hraje významnou roli v oblasti prevence. Ve školním roce 2022/2023 probíhaly preventivní programy a aktivity: v MŠ (rozvoj emocí, mezilidské vztahy, zdravý životní styl) – na ZŠ (adaptační programy, vrstevnické vztahy, zdravý životní styl, kyberšikana) – na SŠ (adaptační programy) – realizují se programy selektivní prevence (diagnostika a intervence třídních kolektivů) – pravidelné porady s metodiky prevence, metodické schůzky zaměřené na práci se třídou a realizaci třídnických hodin, výběr programů PP, pomoc s projekty apod. Metodici prevence si soustavně zvyšují své profesionální kompetence a vzdělávají se. – proběhlo vzdělávání v krizové intervenci Tváří v tvář v rozmezí 80 hodin, návazné supervize, probíhají pravidelné supervize na pracovištích.

tabulka 4-1: Programy primární prevence realizované v kraji v r. 2023

Název projektu/programu	Organizace	Typ služby*	Cílová skupina**	Počet škol/institucí***	Počet osob/tříd/skupin****	Certifikace (ano/ne)
Všeho (jenom) s (M)írou	WHITE LIGHT I, z.ú. - Centrum primární prevence	VPP	Žáci 5. – 7. tříd ZŠ nebo 1. – 2. roč. víceletých gymnázií	16 škol	870 osob/44 tříd	ano/MŠMT
Světlem k prevenci	Světlo Kadaň z.s.	VPP	4. - 9. třída ZŠ, 1. - 3. ročník SŠ, SOU, OU	14 škol	55 tříd	ano
Selektivní PP	Světlo Kadaň z.s.	SPP	1. - 9. třída ZŠ, 1. - 3. ročník SŠ, SOU, OU	5 škol	7 tříd	ne
Druhý krok	Světlo Kadaň z.s.	VPP	1. stupeň ZŠ	5 škol	12 tříd	ne
Interaktivní besedy, semináře	Světlo Kadaň z.s.	VPP	4. - 9. třída ZŠ, 1. - 3. roč. SŠ, SOU, OU	8 škol	31 tříd	ne
Adaptační kurzy	Světlo Kadaň z.s.	VPP	4. - 9. třída ZŠ, 1. - 3. roč. SŠ, SOU, OU	4 školy	8 tříd	ne
Semináře pro rodiče	Světlo Kadaň z.s.	VPP	Rodiče žáků ZŠ, SŠ, SOU, OU	1 škola	4 osoby	ne
Vzdělávání pro pedagogy (DVPP) a další odborníky	Světlo Kadaň z.s.	VPP	Pedagogové a další pracovníci realizující	27 institucí	347 osob	ne (u DVPP akreditace MŠMT)

			aktivity preventivního charakteru s dětmi a mládeží			
Primární prevence Litoměřice	Oblastní spolek Českého červeného kříže Litoměřice	VPP	Žáci 4. a 5. tříd I.st. ZŠ Žáci II. st. ZŠ Žáci II. st. ZŠ spec. Studenti I. – III. ročníku SŠ	7 škol	64 tříd, 1228 žáků 70 pedagogů	ano
Prevence je Most k naději	Most k naději	VPP	1. – 9. třída ZŠ	9	55	ne – zažádáno u Úřadu vlády
Hravě o prevenci	Zdravotní ústav se sídlem v Ústí nad Labem	VPP	Žáci 1. -9. tříd		550 tříd/10 600 žáků	

4.3 Adiktologické služby minimalizace rizik

- Změny v poskytování služeb minimalizace rizik v r. 2023: nedošlo ke změnám
- Okresy/oblasti, které nejsou službami minimalizace rizik pokryty: služby jsou v rámci kraje rozložené rovnoměrně, pokryté jsou všechny okresy
- Zhodnocení sítě služeb minimalizace rizik vč. popisu hlavních nedostatků v kraji:

Služby v oblasti snižování rizik spojených se závislostí zajišťuje k roku 2023 v Ústeckém kraji 18 nízkoprahových služeb – 9 kontaktních center a 9 terénních programů. Programy terénních služeb pro uživatele drog jsou realizovány subjekty zajišťujícími činnost kontaktního centra. Služby jsou poskytovány následovně: DRUG-OUT Klub, z.s. zajišťuje Ústí nad Labem, Trmice, Chlumec a Chabařovice, Postoloprty. Centrum sociálních služeb Děčín, p.o. Děčín, Českou Kamenici a Benešov nad Ploučnicí, WHITE LIGHT I., z.ú. působí v oblasti Teplicka a Šluknovského výběžku, Oblastní spolek Českého červeného kříže Litoměřice zajišťuje oblast Litoměřicka a Roudnicka, Světlo Kadaň, z.s. Kadaňsko a Chomutovsko a organizace Most k naději, z.s. poskytuje služby na Mostecku, Lounsku a části Teplicka. Všechny programy jsou certifikované Úřadem vlády České republiky, tj. jedná se o kvalitní služby poskytované dle Standardů odborné způsobilosti služeb pro uživatele drog. Síť služeb je stabilní.

Služby kontaktních center a terénních programů v Ústeckém kraji vykazují v roce 2023 **celkem 5 010 klientů, z toho se jedná o 4 470 uživatelů návykových látek (2022 – 4 525 osob) a 540 osob blízkých (2022 – 811 osob)**. Proti roku 2022 došlo k rapidnímu poklesu v rámci osob blízkých cca o 300 osob.

Data vykazovaná v rámci výměnného programu nízkoprahových služeb zůstala obdobná, došlo pouze k mírnému nárůstu. Dle výkaznictví služeb bylo v roce 2023 **vydáno celkem 1 439 985 injekčních setů (cca o 9,5 tis. více, než 2022), přijato bylo 1 422 271 použitých injekčních setů k bezpečné likvidaci (cca o 10 tis. více, než 2022)**. Nejvyšší počty injekčních setů jsou tradičně vykazované na Teplicku, Ústecku, Mostecku a Chomutovsku. Ústecký kraj patří tradičně mezi kraje s nejvyššími počty těchto ukazatelů v rámci České republiky. Díky výměnnému programu se daří dlouhodobě držet relativně nízkou hladinu infekčních chorob mezi uživateli a zároveň vést uživatele k zodpovědnosti za bezpečnou likvidaci použitého náčiní, což v důsledku chrání obyvatelé kraje před šířením infekčních onemocnění. Výměnný program je těžištěm strategie Harm reduction, jejíž význam spočívá v předcházení a minimalizaci zdravotních i sociálních rizik vyplývajících z užívání drog jak pro uživatele, tak pro společnost.

Převážně terénní programy v rámci své činnosti vyhledávají a sbírají použitý injekční materiál, který taktéž bezpečně likvidují v rámci strategie snižování rizik a ochrany veřejného zdraví. Sběry použitého materiálu provádí také městské/obecní policie nebo městské technické služby. V řadě případů „obec“ nálezy sbírá a poté je odevzdává k bezpečné likvidaci kontaktnímu centru či terénnímu programu ve svém regionu. Čísla těchto sběrů jsou každoročně započítávána k „nálezům“ služeb a vykazována souhrnně jednotlivými organizacemi. Tímto způsobem fungují např. města a obce Litvínov, Chomutov, obce na Litoměřicku. Některé obce provádí sběr i likvidaci samostatně, např. město Ústí nad Labem, Klášterec nad Ohří atd. Ze získaných dat vyplývá, že v roce 2023 bylo v rámci činnosti služeb i obcí **nalezeno v terénu cca 19 tisíc použitých injekčních stříkaček**, jedná se o výrazné navýšení proti roku předchozímu, kdy bylo nálezů cca 10 tisíc. K nárůstu počtu nálezů přispěla především policejní akce na Chomutovsku, kdy bylo v bytě uživatelů nalezeno velké množství použitého materiálu.

tabulka 4-2: Adiktologické služby minimalizace rizik poskytované v kraji v r. 2023

Název služby	Poskytovatel služby	Typ služby*	Cílová skupina**	Celkem klientů se závislostním problémem ***	Celkem všech klientů ****	Počet vydaných inj. jehel a stříkaček (ks)	Místo realizace *****	Certifikace (ano/ne)
Kontaktní a poradenské centrum pro drogově závislé, poradna pro rodiče	Centrum sociálních služeb Děčín p.o.	KC	Osoby ohrožené závislostí nebo závislé na NL od 15 let	266	268	99 450	Děčín	ano
Terénní programy	Centrum sociálních služeb Děčín p.o.	TP	Osoby ohrožené závislostí nebo závislé na NL od 15 let	137	137	6 264	Děčín, Benešov nad Ploučnicí a Jílové	ano
Kontaktní centrum pro drogově závislé	DRUG-OUT Klub, z.s.	KPS	Osoby ohrožené závislostí nebo závislé na NL od 15 let	294	421	162 725	Ústí nad Labem	ano
Terénní program	DRUG-OUT Klub, z.s.	TP	Osoby ohrožené závislostí nebo závislé na NL od 15 let	221	294	55 967	Ústí nad Labem město, Předlice, Neštětice (městská část Krásné Březno), Mojžíř, Střekov, Chlumec, Trmice Chabařovice	ano

Terénní program Postoloprty	DRUG-OUT Klub, z.s.	TP	Osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách od 15 let	39	55	12 239	Postoloprty	ne
Terénní protidrogový program pro okres Most, Teplice a Louny	Most k naději, z.s.	TP	Uživatelé NL a jejich blízcí od 15 let	636	685	235 123	Města Most, Litvínov, Bílina, Žatec, Louny, Osek, Duchcov a jejich blízké okolí	ano
K-centrum Žatec	Most k naději, z.s.	KPS	Uživatelé NL a jejich blízcí od 15 let	103	136	33 553	Bývalý okres Louny	ano
K-centrum Most	Most k naději, z.s.	KPS	Uživatelé NL a jejich blízcí od 15 let	610	682	163 390	Most a okolí	ano
Terénní program Litoměřicka	Oblastní spolek ČČK Litoměřice	TP	Uživatelé NL starší 15 let a jejich blízcí	74	74	11 556	Litoměřicko - celý bývalý okres	ano
Kontaktní centrum Litoměřice	Oblastní spolek ČČK Litoměřice	KPS	Uživatelé NL starší 15 let a jejich blízcí	236	254	25 319	Litoměřicko	ano
KC Chomutov	Světlo Kadaň, z.s.	KPS	Uživatelé drog starší 15 let a jejich blízcí	342	357	120 486	Okres Chomutov	ano
Terénní programy - Chomutovsko	Světlo Kadaň, z.s.	TP	Uživatelé drog starší 15 let a jejich blízcí	303	310	85 084	Okres Chomutov	ano
K-centrum Kadaň	Světlo Kadaň, z.s.	KPS	Uživatelé drog a starší 15 let a jejich blízcí	168	175	64 998	Okres Chomutov	ano
Terénní program Kadaňsko	Světlo Kadaň, z.s.	TP	Uživatelé drog starší 15 let a jejich blízcí	170	171	45 396	Okres Chomutov, Podbořany	ano
	WHITE LIGHT I	KPS	Osoby ohrožené závislostí od 15 let	385	406	179 513	Teplicko	ano

Kontaktní centrum WHITE LIGHT I Teplice			nebo závislé a jejich blízcí					
Terénní program WHITE LIGHT I Teplicko	WHITE LIGHT I., z.ú.	TP	Osoby ohrožené závislostí od 15 let nebo závislé a jejich blízcí	197	201	67 987	Teplicko	ano
Kontaktní centrum WHITE LIGHT I. Rumburk	WHITE LIGHT I., z.ú.	KPS	Osoby ohrožené závislostí od 15 let nebo závislé a jejich blízcí	184	197	58 891	Rumburk	ano
Terénní program WHITE LIGHT I. Šluknovsko	WHITE LIGHT I., z.ú.	TP	Osoby ohrožené závislostí od 15 let nebo závislé a jejich blízcí	105	187	37420	Varnsdorf, Rumburk, Šluknov, Jiříkov, Krásná Lípá, Mikulášovice Velký Šenov	ano

Zkratky: TP – terénní programy, KPS – kontaktní centra, KPS a TP – sloučené programy

4.4 Adiktologické služby ambulantní léčby a poradenství

- Změny v poskytování služeb ambulantní léčby a poradenství v r. 2023: schváleno bylo poskytování a zařazení nové služby do Základní sítě sociálních služeb ÚK od 1. 1. 2024 – Centra duševního zdraví pro adiktologické klienty spolku DRUG-OUT Klub ve Varnsdorfu a dále navýšení individuální okamžité kapacity služby v rámci Krajské adiktologické ambulance a poradny pro děti a dorost spolku DRUG-OUT Klub v Ústí nad Labem z 2 na 3 klienty
- Okresy/oblasti, ve kterých chybí služby ambulantní léčby a poradenství: v roce 2023 se jednalo o okresy Litoměřice, Louny a Most
- Zhodnocení sítě služeb ambulantní léčby a poradenství vč. popisu hlavních nedostatků v kraji:

Nadále je nedostatek odborníků jako jsou psychiatři a psychologové. Zkušenost z terénu hovoří mnohdy i o neochotě pracovat s osobami závislými na návykových látkách.

Ambulantní léčby zařízení v kraji využilo v roce 2023 celkem 2 536 závislých osob (1 031 v rámci sociálních služeb + 1 505 v rámci AT ambulancí). Dále celkem 301 osob podstoupilo substituční léčbu v Masarykově nemocnici. 386 osob bylo podpořeno v rámci penitenciárního programu ve věznicích.

Sociální služby:

V rámci neziskových organizací jsou dostupné poradenské a léčebné služby registrovaného odborného sociálního poradenství. V roce 2023 bylo v kraji zajišťováno celkem 8 poradenských služeb, stejně jako v roce předchozím. Služby jsou určeny především pro uživatele návykových látek nebo s nelátkovou závislostí, kteří nechtějí/nemohou absolvovat pobytovou léčbu a usilují o abstinenci ve svém prostředí za pomoci

podpůrných konzultací s pracovníky služby. Služby pracují také s osobami blízkými. Návazně na ambulantní léčbu jsou klienti motivováni k zapojení do doléčovacích programů.

Dostupné počty podpořených osob jsou k nalezení v tabulce 4.3.

V Ústí nad Labem zajišťuje nadále **spolek DRUG-OUT Klub 2 služby – Adiktologické ambulantní služby (AAS)** určené pro klienty od 18 let a Krajskou adiktologickou ambulanci a poradnu pro děti a dorost pro cílovou skupinu dětí a mládeže od 10 do 18 let. Obě služby jsou zároveň akreditovaným zdravotnickým zařízením. Ve Varnsdorfu realizoval spolek Poradnu pro závislosti (od roku 2024 CDZ pro adiktologické klienty). Spolek patří mezi několik málo poskytovatelů Center duševního zdraví v ČR pro adiktologické klienty, která vznikla v rámci Transformace psychiatrické péče. Jedná se o Adiktologický multidisciplinární tým, který je součástí AAS a je zaměřen na rizikové uživatele alkoholu, tabáku a nelegálních návykových látek od 15 let, včetně patologických hráčů, kteří trpí zároveň duševním onemocněním. Tým pracuje formou case managementu v modelu flexibilní komunitní péče, zaměřuje se na prevenci hospitalizace a pomoc krizi. Realizaci zajišťuje odborný tým složený se sociálních pracovníků a zdravotníků (adiktologové, kliničtí psychologové, psychiatři, zdravotní sestra, psychiatrická sestra). Úzce spolupracuje s psychiatrickými nemocnicemi a Fokusem Labe.

Krajská adiktologická ambulance a poradna pro děti a dorost je ojedinělé zařízení pro děti a dorost v kraji, poskytuje službu věkové skupině 10 – 18 let. V roce 2023 podpořila poradna 50 unicitních klientů (2022 – 44), zároveň poskytla péči 112 rodinným příslušníkům (2022 – 120). Z hlediska látky se jednalo: THC – 16 osob, pervitin – 4, alkohol – 7, nikotin – 8, opioidy – 1, halucinogeny – 1, nelátkové závislosti – 13 (technologie). Často se jednalo o kombinace s duální diagnózou (sebepoškozování, deprese, úzkostné stavy, poruchy příjmu potravy), u 80 % byla potřebná psychiatrická medikace k stabilizaci psychického stavu. Služba pokračuje i v terénní formě práce a v edukativních, socioterapeutických skupinách, což se velmi osvědčilo. Příležitost setkávání mimo prostory ambulance umožňuje přiblížit se více dětskému klientovi a lépe navázat terapeutický vztah.

Organizace **WHITE LIGHT I. v Ústí nad Labem** poskytuje službu Ambulantní léčba a poradenství pro osoby ohrožené závislostním chováním, taktéž je zároveň akreditovaným zdravotnickým zařízením. Služba působí v Ústí nad Labem, v Rumburku a v Teplicích. V roce 2023 podpořila celkem 429 klientů, což je výrazný nárůst proti roku 2022, kdy bylo podpořeno 377 osob. Z hlediska uživatelů bylo celkem 332 osob závislých na návykových látkách, z toho 183 osob užívalo pervitin, 98 alkohol, 22 kanabinoidy a jednotkově další látky. Počet klientů s nelátkovou závislostí se snížil na 57 osob (z 71 v roce 2022, z 97 v roce 2021). Ambulance v Ústí nad Labem podpořila 106 uživatelů a 38 blízkých osob, na pobočce v Teplicích to bylo 246 klientů a 5 blízkých osob, v Rumburku 34 závislých osob.

Spolek Světlo Kadaň realizuje projekt „Poradna a Ambulantní léčba pro osoby závislé, závislosti ohrožené a jim osoby blízké“ – v Kadani, Klášterci nad Ohří a v Chomutově. Pobočku v Kadani využilo 94 klientů, pobočku v Klášterci nad Ohří 25 osob (znovuotevřena od 1.1.2023 po přechodném uzavření v roce 2022), pobočka v Chomutově poskytla službu celkem 83 osobám.

Spolek **Most k naději** zabezpečuje v lokalitě **Litvínov-Janov Sociální protidrogovou poradnu** v sociálně vyloučené lokalitě, poskytování je nejen ambulantní, ale i terénní formu, především z důvodu efektivnější podpory uživatelů v jejich přirozeném prostředí. V roce 2022 využilo služby 54 klientů, což je o 9 osob více, než v roce předchozím.

Zdravotnická zařízení:

Krajská zdravotní a. s. (KZ) Masarykovy nemocnice v Ústí nad Labem poskytuje v rámci psychiatrického oddělení jako jediné zařízení v kraji substituční terapii. Kapacita je dostatečná, problematická je obtížnější dostupnost pro osoby z jiných regionů kraje.

Na uvedeném pracovišti jsou dále provozovány dvě ambulance, jejichž služeb mohou využít klienti s problémem závislosti. V roce 2023 bylo v AT ambulanci podpořeno 1 277 klientů. Adiktologická ambulance pro klienty od 18 let zajistila péči o 160 klientům. Obě ambulance vykazují nárůst, což je

způsobeno i tím, že v roce 2022 byla pracoviště částečně omezena vzhledem k rekonstrukci budovy psychiatrie.

Od roku 2022 je v rámci KZ, **Nemocnice Most** v provozu druhé psychiatrické oddělení v Ústeckém kraji, zabezpečena je všeobecná ambulance a neurostimulační centrum, které využívá biologické léčebné metody a je zaměřené i na léčbu závislostí. Podpořeno bylo 40 osob. Primář MUDr. Jakub Albrecht se stal v roce 2023 přednostou Psychiatrické kliniky, která byla ustanovena ve spolupráci KZ Masarykovy nemocnice v Ústí nad Labem s Fakultou zdravotnických studií Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem.

Omezeně poskytují ambulantní péči i **dostupné psychiatrické nemocnice** v kraji, které se primárně věnují rezidenční (pobytové léčbě). V nemocnici Horní Beřkovice byli podpořeni 4 pacienti, v léčebně Petrohrad to bylo 18 osob.

Penitenciární programy spolku Most k naději ve věznicích jsou poskytovány v Libereckém a v Ústeckém kraji již od roku 2011. V Ústeckém kraji působí ve čtyřech věznicích. Program disponuje certifikátem odborné způsobilosti RVKPP. Služba poskytuje individuální poradenství, skupinově terapeutická sezení a tematické besedy, v roce 2023 bylo podpořeno 367 osob. Další služby ve věznicích poskytuje **spolek DRUG-OUT Klub** v Ústeckém kraji a Karlovarském kraji, v našem kraji působí ve 3 věznicích a spolupracuje také na povýstupní péči s ženskou věznicí ve Světlé nad Sázavou. Služba dále s Probační a mediační službou, snaží se zapojit so systematictější spolupráce rodiny obviněných a odsouzených klientů.

tabulka 4-3: Adiktologické služby ambulantní léčby a poradenství v kraji r. 2023

Název služby	Poskytovatel služby	Typ služby*	Cílová skupina**	Celkem klientů se závislostním problémem ***	Celkem všech klientů ****	Místo realizace*** **	Certifikace (ano/ne)
Centrum ambulantní léčby a poradenství WHITE LIGHT I	WHITE LIGHT I, z.ú.	AL	Osoby ohrožené závislostním chováním od 15 let věku a jejich rodinní příslušníci a blízké osoby.	386	429	Ústí nad Labem, Teplice, Rumburk	ano
Poradna pro závislosti a ambulantní léčba	Světlo Kadaň z.s.	AL	UD starší 15 let + blízcí	140	202	Okres Chomutov	ne Žádost o certifikaci služby podána, místní šetření dosud neproběhlo
Odborné sociální poradenství	Centrum sociálních služeb Děčín, příspěvková organizace	AL	Dospělé a mladistvé osoby experimentující a závislé, které se rozhodly abstinovat.	49	55	Děčín	ne

			Blízcí závislých a experimentu jících osob				
Ambulantní adiktologické služby	DRUG – OUT Klub, z.s.	AL	Osoby ohrožené závislostí nad 18 let, osoby blízké	316	392	Ústí nad Labem	ano
Krajská adiktologická ambulance a poradna pro děti a dorost	DRUG – OUT Klub, z.s.	AL	Osoby ohrožené závislostí ve věku 10 – 18 let, osoby blízké	50	162	Ústí nad Labem	ano
Poradna pro závislosti	DRUG – OUT Klub, z.s.	AL	Osoby ohrožené závislostí nad 15 let, osoby blízké	90	113	Varnsdorf	ne
Protidrogová prevence v penitenciárních zařízeních	Most k naději z.s.	SV	Pachatelé trestných činů – závislé osoby	367	367	Všehrady, Nové Sedlo, Bělušice, Litoměřice, Ostrov, Kynšperk nad Ohří, Horní Slavkov, Stráž pod Ralskem, Liberec	ano
Adiktologická ambulance	Krajská zdravotní, Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem	AL	Dospělé závislé os. starší 18let	169	169	Ústecký kraj	ne
AT ambulance	Krajská zdravotní, Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem	AL		1277	1277	Ústecký kraj	ne
Metadonový program	Krajská zdravotní, Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem	SL	Dospělé závislé os. na opioidech starší 18let	84	84	Ústecký kraj	ano
Buprerfin. program	Krajská zdravotní, Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem	SL		217	217	Ústecký kraj	ne

AT ambulance	Krajská zdravotní, Nemocnice Most	AL	Dospělé závislé os. starší 18let	40	40	Ústecký kraj	ne
Adiktologie	Psychiatrická léčebna Petrohrad, p.o.	AL	Uživatel alkoholu	15	18	Kadaň	ne
AT ambulance	Psychiatrická nemocnice Horní Beřkovice	AL	Závislí na alkoholu a drogách	4	4	Horní Beřkovice	ne

Zkratky: AL – ambulantní léčba, SL – substituční léčba, SP – stacionární program, SV – služby ve vězení a následná po-výstupní péče. ** Vyplňte převažující cílovou skupinu služby, např. uživatelé drog, uživatelé alkoholu, hazardní hráči. *** Uvedte souhrnně všechny klienty služby se závislostním problémem, tj. klienty užívající drogy, klienty se základní drogou alkohol, klienty se základní drogou tabák a klienty s problémem z oblasti nelátkových závislostí. **** Uvedte celkem všechny klienty služby, včetně rodinných příslušníků a blízkých osob klientů se závislostním problémem. ***** Uvedte obce, ve kterých služba působí, včetně případných detašovaných pracovišť.

4.5 Adiktologické služby rezidenční léčby

- Změny v poskytování služeb rezidenční léčby v r. 2023: beze změny
- Limity sítě služeb:
- Limitovaná síť pobytových služeb pouze pro adiktologické klienty - tvoří ji Terapeutická komunita WHITE LIGHT I pro střednědobou koedukovanou léčbu (6-8 měsíců) lidí s různými typy závislostí od 15 let věku a Psychiatrická nemocnice Horní Beřkovice s jedním primariátem specializované péče pro krátkodobou léčbu (3-4 měsíce) lidí s návykovými nemocemi. Léčba zde probíhá na 3 nekoedukovaných odděleních. Vzhledem k limitované síti služeb jsou různě dlouhé čekací doby pro zájemce o přijetí do pobytové léčby až na několik měsíců.
- Dlouhodobý problém s nedostatečnou kapacitou služeb detoxifikace pro osoby s látkovou závislostí (3 lůžka na kraj pouze v Ústí nad Labem), stále platí, že jedna služba je díky rozloze kraje nevyhovující, neboť neuspokojí potřeby klientů ze vzdálenějších regionů a bylo by potřebné zřídit další detoxifikační jednotky v rámci kraje. Nedostatečná dostupnost služby komplikuje nástup klientů do léčby, dlouhé čekací doby mohou narušit motivaci uživatelů. Je s podivem, že tento letitý nejvýraznější problém v síti služeb rezidenční léčby a jejich dostupnosti nebyl řešen v rámci tzv. reformy psychiatrie.
- Nedostatek psychiatrických lůžek
- Za významný limit je vnímána zejména následná péče pro děti s adiktologickou problematikou, a to jak ve formě adiktologických ambulancí pro děti, tak v nedostatku specializovaných pobytových zařízení dlouhodobé léčby, zejména terapeutických komunit, které mohou být omezující z hlediska věku, případně místa a financí pro rodiny dětí.
- **Pobytové léčby v rámci kraje využilo v roce 2023 celkem 695 osob (terapeutická komunita 36 + psychiatrické nemocnice 659).**
- Síť služeb:

Detoxifikační jednotka v Ústí nad Labem s kapacitou 3 lůžka, v roce 2023 podstoupilo 148 osob.

Psychiatrická nemocnice Horní Beřkovice – Primariát Specializovaná péče 1 – návykové nemoci poskytuje závislým pacientům komplexní odbornou adiktologickou péči zaměřenou na závislosti na návykových látkách i nelátkových závislostí, komplexní léčba trvá 3-4 měsíce. V roce 2023 bylo podpořeno 458 osob.

Dětská psychiatrická nemocnice Louny zajišťuje ambulantní péči dětským pacientům. V roce 2023 to bylo cca 117 osob, u kterých by se dalo vyhodnotit tzv. škodlivé užívání dané látky a závislostní chování bylo

dominujícím rizikovým chováním. Konkrétně se jednalo o počty pacientů - konopné látky – 38, alkohol – 46, metamfetamin – 8, léky – 15, gaming – 10 (nikotin – nesleduje se). Nejčastější cílovou skupinou (z oblasti adiktologie) jsou však pacienti s duální diagnózou, tedy ti pacienti, u kterých je závislostní chování přidružené k psychiatrické diagnóze. Počty nezahrnují pacienty, kteří měli například jednorázovou zkušenost s NL. Vzhledem k výskytu psychiatrické dg. by se však také jednalo o děti závislostním chováním ohrožené. Zaznamenán byl výrazný výskyt sebepoškozování, které je také považováno za závislostní chování.

V kraji je dále dostupná **Psychiatrická léčebna Petrohrad**. Tato však není primárně určena pro léčbu osob se závislostí, poskytuje péči klientům, kteří mají přidruženou diagnózu závislosti k psychiatrickému onemocnění, v roce 2023 to bylo 84 osob.

Zapsaný ústav WHITE LIGHT I., z.ú. zabezpečuje v Ústeckém kraji ojedinělou sociální službu **terapeutické komunity v Mukařově**, kterou mohou využít klienti již od 15 let doba léčby cca 6-8 měsíců. Služba má celostátní působnost, přibližně 1/3 klientů se závislostmi i členové jejich rodin pocházejí z Ústeckého kraje. Dle zprávy organizace v roce 2023 absolvovalo v komunitě svoji léčbu celkem 36 klientů. Rodinné terapie se zúčastnilo celkem 92 rodinných příslušníků nebo osob blízkých. V případě uživatelů návykových látek řešilo nejvíce klientů svou závislost na pervitinu v cca 70 % (v roce 2022 to bylo 85%) a cca 50 % z nich v kombinaci se závislostí na hraní her, průměrný věk byl 31 let (jako v loňském roce). V komunitě podstupovali léčbu 2 klienti mladší 18 let. Poměr mužů a žen byl 72:28, což je stabilní poměr za poslední roky. Cca 80 % klientů uvádí problémy se zákonem a trestnou činností. Program léčby ukončilo v roce 2023 řádně 11 klientů, 10 klientů skončilo předčasně.

Rezidenční služby pro cílovou skupinu osob závislých na návykových látkách či alkoholu poskytuje v Ústeckém kraji také Oblastní Charita Česká Kamenice. Nejedná se o službu léčby, ale o pobytovou službu, která je ojedinělá pro cílovou skupinu závislých osob. Poskytovatel služby provozuje jedno zařízení v České Kamenici s kapacitou 18 míst, které je kromě osob ohrožených závislostí určeno osobám s chronickým duševním onemocněním, vyjma osob s Alzheimerovou demencí, pro věkovou skupinu od 55 let věku. Druhé zařízení provozuje organizace v Ústí nad Labem pro tytéž cílové skupiny ve věkové kategorii již od 50 let s kapacitou 10 míst. V roce 2023 využilo služby 39 osob.

tabulka 4-4: Adiktologické služby rezidenční léčby v kraji r. 2023

Název služby	Poskytovatel služby	Typ služby*	Cílová skupina	Kapacita	Celkem klientů se závislostním problémem	Celkem všech klientů	Certifikace (ano/ne)
Detoxifikace	Krajská zdravotní, Masarykova nemocnice	DTX	Dospělé závislé os. starší 18 let	3 JIP lůžka	148	148	ne
Adiktologie	Psychiatrická léčebna Petrohrad, p.o.	RPTK KSLP	Uživatel alkoholu	15	84	84	ne
Psychiatrická nemocnice	Psychiatrická nemocnice Horní Beřkovice	KSLP	Závislí na alkoholu, drogách (okrajově patologičtí hráči)	80	458	Cca 550 (se započtením rodinné terapie)	ano
Dětská psychiatrická nemocnice Louny	Dětská psychiatrická nemocnice Louny	KSLP	Děti 3-18 let s dg. dětské a dorostové psychiatrie nebo nutností diagnostiky v této oblasti	50	Celkem 117: konopné látky – 38 Alkohol – 46 Metamfetamin – 8 Léky – 15 Nikotin –	366	ne

					nesledujeme Gaming – 10		
Terapeutická komunita WHITE LIGHT I	WHITE LIGHT I, z.ú.	RPTK	Uživatelé drog, alkoholu, hráči	15	36	128	ano
Domov se zvláštním režimem	Oblastní Charita Česká Kamenice	DSZR	Chronicky duševně nemocní a ohrožení závislostí nebo závislí na alkoholových drogách	1) Česká Kamenice - 18 2) ÚL - 10	Celkem klienti za rok 2023: 1) 25 2) 14		ne

Zkratky: DTX – detoxifikace, KSLP – krátkodobá a střednědobá lůžková péče, RPTK – terapeutická komunita, DZR – domov se zvláštním režimem

4.6 Adiktologické služby následné péče

- Změny v poskytování služeb následné péče v r. 2023: beze změny
- Okresy/oblasti, ve kterých chybí služby následné péče: Chomutov (vč oblasti Kadaňska), Litoměřice, Louny, Teplice, Šluknovský výběžek (patří do okresu Děčín, kde služba působí, ale vzhledem k regionálnímu umístění výběžku je Děčín pro klienty obtížně dostupný)
- **Celkem 135 osob podstoupilo v rámci Ústeckého kraje doléčovací programy.**
- Zhodnocení sítě služeb následné péče vč. popisu hlavních nedostatků v kraji:

Doléčovacími programy nejsou pokryty všechny potřebné regiony. V Ústeckém kraji působí 3 služby následné péče pro látkové i nelátkové závislosti. **Spolek Most k naději v Mostě** zajišťuje pouze ambulantní formu. Další dva poskytovatelé nabízí jak ambulantní, tak pobytovou formu služby. Jedná se o **Centrum sociálních služeb Děčín, p. o. v Děčíně**, kdy pobytové služby může využít také rodič s dítětem, pro které je vyčleněno v kapacitě služby 1 lůžko. Jde o jediné zařízení v kraji poskytující tuto možnost. Zaznamenán byl zájem o doléčování s chráněným bydlením pro mladistvé osoby, což je aktuálně nedostupná služba, neboť pobyt následné péče je určen pouze osobám od 18 let.

Dále zapsaný ústav **WHITE LIGHT I. v Ústí nad Labem** poskytuje obě formy služby. V roce 2023 byl zaznamenán nárůst počtu klientů z 39 na 47, k navýšení došlo v ambulantní formě. Jedním z důvodů bude vyšší propagace možnosti ambulantního doléčování v psychiatrických léčebnách a speciálních TOXI odděleních VTOS, i úzká spolupráce s PN Horní Beřkovice. Program využívali především uživatelé pervitinu (27) a alkoholu (16), průměrný věk klienta byl cca 37,6 let.

tabulka 4-5: Adiktologické služby následné péče v kraji v r. 2023

Název služby	Poskytovatel služby	Forma poskytování služby*	Cílová skupina	Kapacita (pobytových služeb)***	Celkem klientů se závislostním problémem ****	Celkem všech klientů *****	Certifikace (ano/ne)
Centrum pro rodinu a následnou péči	Most k naději, z.s.	ambulantní	Osoby nad 15 let, abstijnující min. 3 měsíce (po léčbě, VT, nebo abstijnují	-	48	61	ne

			sami). Rodinní příslušníci				
Následná péče	Centrum sociálních služeb Děčín, příspěvková organizace	pobytová	Služba je určena osobám ohroženým závislostí na návykových látkách a osobám ohroženým patologickým hráčstvím, jejich rodinným příslušníkům a blízkým (služba je určena pro osoby absolvovanou min. tříměsíční léčbou)	11 lůžek	40	40	ano
Centrum následné péče WHITE LIGHT I	WHITE LIGHT I, z. ú.	Ambulantní a/nebo pobytová	V ambulantní části služby - osoby ohrožené závislostním chováním od 15 let věku a jejich rodinní příslušníci a blízké osoby, v pobytové části služby - osoby od 18 let věku	7 lůžek	47 (33 ambulance + 14 pobyt)	47	ano

Pozn.: * ambulantní a/nebo pobytová, *** Kapacita – počet ubytovacích míst v zařízení.

4.7 Specializované programy

- Popis ostatních specializovaných služeb/programů v kraji: Protialkoholní a protitoxikomanická záchytná stanice
- Změny v poskytování ostatních specializovaných služeb/programů v r. 2023: beze změny

Protialkoholní a protitoxikomanická záchytná stanice v nemocnici v Teplicích Krajské zdravotní, a.s. zaznamenává v posledních letech pravidelný meziroční nárůst klientely. V roce 2023 bylo zachyceno o cca 28% více osob, než v roce 2022. Jednalo se o 1582 osob (2022 - 1239 klientů, 2021 - 1001 klientů). Nárůst byl zaznamenán převážně u intoxikace alkoholem. Z hlediska intoxikace se jednalo u 1257 alkohol (+ 329 proti 2022), u 258 případů šlo o intoxikaci omamnými a psychotropními látkami (+9 proti 2022) a u 64 klientů šlo o kombinaci alkoholu a nealkoholových drog (+2 proti 2022). Z celkového počtu bylo ambulantně ošetřeno 71 osob. Mezi zachycenými osobami bylo 1291 mužů a 287 žen, u 341 případů se jednalo o osoby bez domova. Nejvíce osob bylo zajištěno z obcí Teplice (492) a Ústí nad Labem (301), následně z obcí Most (229) a Děčín (183), u ostatních

obcí se jednalo o desítky či jednotky záchytů. U klientů se často objevují kombinace intoxikace s duševním onemocněním. Zařízení má 24h provoz a kapacitu 10 lůžek. Pobyt a ošetření na záchytné stanici je stanoveno částkou schválenou zřizovatelem ve výši 3000 Kč. Poplatek za pobyt na Záchytné stanici uhradilo v roce 2023 cca 21% klientů. Od 17. 1. 2022 začala stanice přijímat také mladistvé klienty starší 15 let, v roce 2023 zajistila 4 mladistvé klienty (2022 – 6 osob).

tabulka 4-6: Ostatní specializované adiktologické služby/programy v r. 2023

Název služby/programy	Poskytovatel služby/ programu	Typ služby	Cílová skupina*	Kapacita (u pobytových služeb)**	Celkem klientů se závislostním problémem ***	Celkem všech klientů ****
Protialkoholní a protitoxikomanická záchytná stanice	Krajská zdravotní a.s., Nemocnice Teplice	Záchytná stanice	Osoby intoxikované alkoholem a OPL	10 lůžek	1582	1582